

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота магістра

на тему «Кредитний ризик банку: методи оцінки і регулювання»

Виконав: студент 6-го курсу, групи 601-ЕФ
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок» другого
(магістерського) рівня вищої освіти

Зоць Я.О.

Керівник: к.е.н., доцент Худолій Ю.С.

Рецензент: голова правління АТ «Полтава-банк»

Переверзев В.С.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань

Зоць Я.О.

Підтверджую достовірність даних, використаних у
роботі

Зоць Я.О.

Полтава, 2026 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКУ	7
1.1. Зміст та класифікація кредитного ризику банку	7
1.2. Методи оцінки кредитного ризику банку.....	12
1.3. Нормативно-правове регулювання кредитного ризику банку в Україні	18
Висновок до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ АТ «ПОЛТАВА-БАНК»..	26
2.1. Аналіз кредитного ризику банківської системи України	26
2.2. Оцінка фінансового стану АТ «Полтава-Банк».....	32
2.3. Аналіз регулювання кредитного ризику АТ «Полтава-Банк».....	38
Висновок до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКУ	46
3.1. Світовий досвід оцінювання та управління кредитними ризиками банку	46
3.2. Мінімізація кредитних ризиків АТ «Полтава-Банк» умовах воєнного стану.....	52
Висновок до розділу 3	57
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	69

				МР 601-ЕФ			
	П. І. Б.	Підпис	Дата	Кредитний ризик банку: методи оцінки і регулювання	Літ.	Арк.	Аркушів
Розроб.	Зоць Я.О.				3	69	
Перевір.	Худолій Ю.С.				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		
Н. Контр..	Худолій Ю.С.						
Затверд.	Свистун Л.А.						

ВСТУП

Функціонування сучасної банківської системи відбувається в умовах зростаючої економічної невизначеності, посилення глобальних фінансових дисбалансів та підвищеної волатильності ринків. За таких обставин особливого значення набуває проблема ефективного управління ризиками, серед яких кредитний ризик традиційно посідає провідне місце. Саме кредитний ризик є основним джерелом потенційних фінансових втрат банківських установ, оскільки він безпосередньо пов'язаний із можливістю невиконання позичальниками своїх зобов'язань і, відповідно, з погіршенням якості активів, зниженням прибутковості та фінансової стійкості банків.

Актуальність дослідження кредитного ризику істотно зросла внаслідок структурних змін у банківській діяльності, посилення регуляторних вимог та трансформації підходів до оцінювання ризиків на міжнародному рівні. Запровадження стандартів Базельського комітету з банківського нагляду, перехід до моделі очікуваних кредитних збитків відповідно до МСФЗ 9, розвиток стрес-тестування та систем раннього попередження зумовили необхідність перегляду традиційних підходів до оцінки й регулювання кредитного ризику. Водночас для банківських систем країн із перехідною економікою ці процеси ускладнюються макроекономічною нестабільністю, недосконалістю фінансових ринків та обмеженістю інструментів управління ризиками.

Особливої гостроти проблема кредитного ризику набуває в умовах воєнного стану, коли банківська діяльність здійснюється під впливом безпекових факторів, скорочення економічної активності, порушення фінансових зв'язків і зниження платоспроможності позичальників. За таких умов кредитний ризик перестає бути виключно внутрішньою проблемою банку й перетворюється на системний чинник фінансової стабільності. Це зумовлює необхідність комплексного аналізу методів його оцінювання та регулювання з урахуванням як внутрішніх особливостей діяльності банків, так і зовнішнього макроекономічного середовища.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемам банківського ризик-менеджменту, питання адаптації методів оцінки та регулювання кредитного ризику до сучасних кризових умов, зокрема в контексті воєнних викликів, залишаються недостатньо розробленими. Це зумовлює необхідність подальших наукових досліджень, спрямованих на узагальнення теоретичних підходів, аналіз практики банківських установ і обґрунтування напрямів підвищення ефективності управління кредитним ризиком.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних і методичних засад оцінювання кредитного ризику банку та обґрунтування напрямів удосконалення його регулювання в сучасних умовах розвитку банківської системи.

Для досягнення поставленої мети в роботі передбачено вирішення таких завдань:

- узагальнити наукові підходи до визначення змісту та класифікації кредитного ризику банку;
- дослідити методи оцінки кредитного ризику, що застосовуються в сучасній банківській практиці;
- проаналізувати нормативно-правові засади регулювання кредитного ризику в банківській системі України;
- здійснити аналіз кредитного ризику банківської системи України;
- оцінити фінансовий стан та рівень кредитного ризику АТ «Полтава-Банк»;
- дослідити світовий досвід оцінювання та управління кредитними ризиками банку;
- обґрунтувати напрями мінімізації кредитних ризиків АТ «Полтава-Банк» у умовах воєнного стану.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є процес управління кредитним ризиком у банківських установах.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних підходів до оцінювання й регулювання кредитного ризику банку.

У процесі дослідження використано такі *методи наукового пізнання*: аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних підходів; порівняльний аналіз – для дослідження міжнародного та вітчизняного досвіду управління кредитним ризиком; економіко-статистичні методи – для оцінювання фінансового стану банку та якості кредитного портфеля; кореляційно-регресійний аналіз – для визначення впливу макроекономічних і фінансових факторів на рівень кредитного ризику; графічні та табличні методи – для наочного представлення результатів дослідження.

Елементи *наукової новизни* полягають у поглибленні методичних підходів до оцінювання кредитного ризику з урахуванням сучасних макроекономічних викликів та обґрунтуванні напрямів удосконалення регулювання кредитного ризику на основі поєднання міжнародного досвіду й практики вітчизняних банківських установ.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання в діяльності банківських установ для підвищення ефективності системи управління кредитним ризиком, удосконалення процедур оцінки кредитоспроможності позичальників і формування резервів під кредитні операції.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКУ

1.1. Зміст та класифікація кредитного ризику банку

Кредитний ризик традиційно розглядається як імовірність фінансових втрат банку внаслідок невиконання позичальником своїх договірних зобов'язань у повному обсязі та у встановлені строки. У сучасній банківській теорії кредитний ризик визнається ключовим системоутворюючим ризиком, оскільки кредитні операції становлять основну частку активів комерційних банків і безпосередньо впливають на їх платоспроможність та фінансову стійкість.

Наразі існує значна кількість підходів до визначення сутності кредитного ризику комерційного банку, що дозволяє трактувати кредитний ризик як багатогранне явище і більш глибоко його вивчати. Детально підходи до визначення сутності кредитного ризику комерційного банку наведемо у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутності кредитного ризику комерційного банку

Підхід	Ключова характеристика	Об'єкт аналізу	Основні переваги	Обмеження
1	2	3	4	5
Традиційний (класичний)	Кредитний ризик трактується як імовірність неповернення основної суми боргу та процентів	Окремий позичальник	Простота застосування; орієнтація на фінансовий стан клієнта	Висока суб'єктивність; ігнорування портфельних і системних ефектів
Індивідуально-орієнтований	Ризик розглядається як наслідок платоспроможності та поведінки конкретного контрагента	Кредитна угода	Детальний аналіз позичальника; доцільний для МСП	Обмежена масштабованість; слабка прогностична здатність

Продовження табл. 1.2

1	2	3	4	5
Портфельний	Кредитний ризик визначається як результат взаємодії ризиків у кредитному портфелі	Сукупність кредитів банку	Урахування диверсифікації та кореляцій	Потребує значних обсягів даних і складних моделей
Ймовірно-статистичний	Ризик оцінюється через кількісні параметри (PD, LGD, EAD)	Кредитні експозиції	Висока формалізація; можливість прогнозування	Чутливість до якості даних; модельні ризики
Регуляторний	Кредитний ризик як джерело потенційних втрат, що потребують покриття капіталом	Активи банку з урахуванням нормативів	Забезпечення фінансової стійкості банків	Орієнтація на мінімальні вимоги, а не оптимізацію ризику
Системний (макроекономічний)	Кредитний ризик як елемент фінансового циклу та джерело системних криз	Банківський сектор та економіка	Урахування макроекономічних шоків і проциклічності	Обмежена придатність для мікрорівневих рішень
Інтегрований (сучасний)	Кредитний ризик як багатовимірний, динамічний та регуляторно обумовлений категорія	Позичальник, портфель, система	Комплексне бачення ризику; адаптивність	Висока складність реалізації

Джерело: сформовано автором за [1-7]

Порівняльний аналіз підходів свідчить, що жоден із них не забезпечує вичерпного трактування сутності кредитного ризику в ізольованому вигляді. У сучасних умовах найбільш доцільним є інтегрований підхід, який поєднує індивідуальні, портфельні та системні аспекти ризику, а також враховує регуляторні вимоги та макроекономічну динаміку.

Кредитний ризик посідає центральне місце в системі фінансових ризиків банківських установ, оскільки безпосередньо впливає на їх фінансову стійкість, прибутковість та загальний рівень економічної безпеки. В умовах сучасної економіки, що характеризується підвищеною невизначеністю, волатильністю фінансових ринків та нестабільністю макроекономічного середовища, проблематика кредитного ризику набуває особливої актуальності. Усвідомлення його ключових характеристик дає змогу банкам не лише ідентифікувати потенційні загрози, а й прогнозувати можливі негативні наслідки та формувати ефективні стратегії управління ризиками з метою мінімізації втрат.

На рисунку 1.1 узагальнено основні особливості кредитного ризику банку, що дозволяють глибше зрозуміти його економічну природу та взаємозв'язок з іншими видами фінансових ризиків.

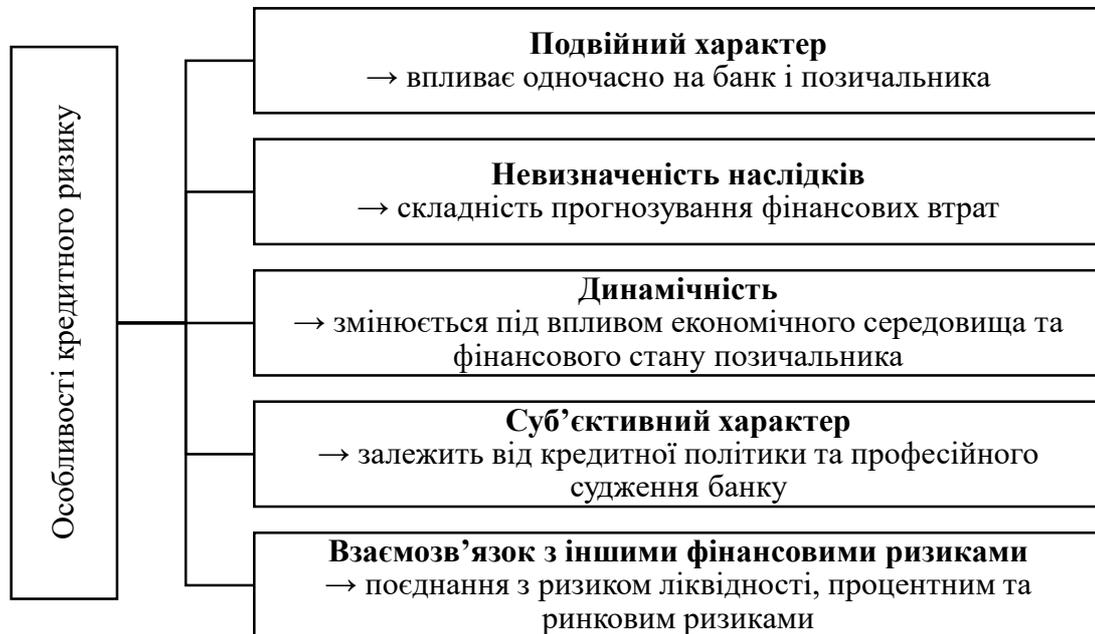

Рис. 1.1. Особливості кредитного ризику банку

Джерело: складено автором на основі [20]

Кредитний ризик має подвійний характер, оскільки охоплює інтереси як банківської установи, так і позичальника, а його реалізація відображає фінансову взаємозалежність сторін кредитних відносин. Водночас результати впливу цього ризику є складно прогнозованими, що пояснюється високим рівнем невизначеності наслідків, зумовленої поєднанням внутрішніх факторів діяльності банку та зовнішніх економічних, політичних і соціальних умов.

Важливою рисою кредитного ризику є його динамічність, яка проявляється у зміні рівня ризику впродовж строку дії кредитної угоди залежно від коливань економічного середовища, фінансового стану позичальників та загальної кон'юнктури ринку. Окрім цього, кредитний ризик має суб'єктивний характер, оскільки його оцінка значною мірою залежить від внутрішніх процедур банку, професійного судження ризик-менеджерів та прийнятої кредитної політики.

Суттєвою особливістю є також те, що кредитний ризик тісно взаємодіє з іншими видами фінансових ризиків, зокрема ризиком ліквідності, процентним та ринковим ризиками. Така взаємопов'язаність може призводити до ефекту взаємного посилення ризиків, що значно ускладнює процес їх управління. У зв'язку з цим банки змушені впроваджувати сучасні інструменти оцінювання кредитного ризику, зокрема комплексний фінансовий аналіз, економетричні та статистичні моделі, а також прогнозування макроекономічних тенденцій.

Кредитний ризик характеризується складною багатофакторною природою, що істотно ускладнює його передбачення та зумовлює необхідність застосування інтегрованих підходів до оцінювання. Рівень цього ризику формується під впливом сукупності внутрішніх і зовнішніх детермінант. До внутрішніх чинників належать особливості кредитної політики банку, рівень корпоративного управління, а також ефективність процедур контролю та моніторингу фінансового стану позичальників. Водночас зовнішнє середовище також відіграє вагомий роль, зокрема макроекономічна кон'юнктура, інфляційні процеси, ступінь політичної стабільності, а також воєнні та соціальні ризики.

У наукових дослідженнях і нормативно-правових актах представлено різні підходи до класифікації кредитного ризику. Найбільш поширеними серед них є такі види:

- індивідуальний кредитний ризик, що відображає імовірність невиконання фінансових зобов'язань окремим позичальником;
- портфельний кредитний ризик, який виникає внаслідок зниження якості кредитного портфеля банку та акумуляції ризиків за сукупністю кредитних операцій;
- ризик контрагента, що полягає у можливості фінансових втрат у разі дефолту іншої сторони фінансової угоди, зокрема в міжбанківському кредитуванні або операціях із похідними фінансовими інструментами;
- ризик країни, обумовлений економічною чи політичною нестабільністю в певній державі, яка унеможливує виконання зобов'язань позичальниками;

– галузевий ризик, пов'язаний із несприятливими тенденціями в окремих секторах економіки, що негативно впливають на платоспроможність суб'єктів господарювання.

Таблиця 1.2

Класифікація кредитного ризику банківських установ за основними критеріями

Критерій класифікації	Вид кредитного ризику	Характеристика
За обсягом охоплення	Індивідуальний	Ризик, пов'язаний із невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань конкретним позичальником
	Портфельний	Ризик фінансових втрат, що виникає внаслідок погіршення якості кредитного портфеля банку в цілому
За контрагентами	Ризик контрагента	Виникає у разі дефолту іншої сторони фінансової угоди, зокрема при міжбанківському кредитуванні або операціях з деривативами
	Ризик країни	Обумовлений економічною, політичною або фінансовою нестабільністю країни, у якій здійснюється кредитування
	Галузевий ризик	Пов'язаний із кризовими процесами в окремих галузях економіки, що негативно впливають на платоспроможність позичальників
За часом прояву	Поточний	Проявляється у короткостроковому періоді внаслідок затримки платежів або порушення графіка погашення
	Довгостроковий	Пов'язаний із тривалим і стійким погіршенням фінансового стану позичальника та зниженням його платоспроможності
За характером наслідків	Прямий	Безпосередні фінансові втрати банку внаслідок неповернення основної суми боргу та/або процентів
	Непрямий	Опосередковані втрати, пов'язані зі зниженням ліквідності, погіршенням репутації та необхідністю формування додаткових резервів
За джерелом виникнення	Внутрішній	Зумовлений недоліками кредитної політики банку, неефективним управлінням та недостатнім моніторингом позичальників
	Зовнішній	Спричинений впливом макроекономічних, політичних, воєнних або соціальних чинників
За рівнем концентрації	Індивідуальний	Ризик, пов'язаний з окремим позичальником або конкретною кредитною угодою
	Сукупний	Ризик, що формується за групою взаємопов'язаних позичальників або за всім кредитним портфелем банку

Джерело: сформовано автором за [1-6, 9, 20]

З урахуванням часової динаміки розрізняють поточний кредитний ризик, який проявляється у короткостроковій перспективі через порушення строків виконання зобов'язань, та довгостроковий кредитний ризик, що виникає внаслідок тривалого погіршення фінансового стану позичальника й зниження його економічних перспектив. Детальну класифікацію кредитного ризику наведемо у таблиці 1.2.

Запропонована класифікація кредитного ризику дозволяє комплексно охарактеризувати його прояви з позицій масштабів, джерел виникнення, часових параметрів та економічних наслідків. Такий підхід створює методологічне підґрунтя для побудови ефективної системи управління кредитним ризиком у банківських установах.

Таким чином, глибоке розуміння сутності кредитного ризику та його взаємозв'язку з іншими фінансовими загрозами є необхідною передумовою побудови ефективної системи управління ризиками. Використання передових методик дозволяє банківським установам знижувати ймовірність реалізації ризиків, мінімізувати потенційні втрати та забезпечувати стабільність своєї фінансової діяльності в довгостроковій перспективі.

1.2. Методи оцінки кредитного ризику банку

Оцінювання кредитного ризику є однією з базових функцій системи управління фінансовими ризиками банківської установи, оскільки рівень його ефективності безпосередньо визначає здатність банку забезпечувати стабільність і якість кредитного портфеля. Адекватна оцінка кредитного ризику дає змогу знизити потенційні фінансові втрати, пов'язані з невиконанням позичальниками договірних зобов'язань, що, у свою чергу, сприяє зміцненню фінансової стійкості банку. Застосування сучасних аналітичних інструментів дозволяє банківським установам не лише визначати ймовірність дефолту окремих позичальників, але й здійснювати прогнозування ризиків з урахуванням змін макроекономічного середовища. Це створює передумови для ухвалення більш обґрунтованих

кредитних рішень, підвищення результативності ризик-менеджменту та оптимізації структури активів.

Відповідно до вимог Basel Committee on Banking Supervision (Basel II), банківські установи мають можливість обирати один із двох підходів до розрахунку нормативів капіталу для покриття кредитного ризику. Перший підхід передбачає використання стандартизованої методики оцінювання, яка ґрунтується на зовнішніх кредитних рейтингах позичальників та контрагентів. Альтернативним варіантом є застосування внутрішніх рейтингових систем, що розробляються самими банками з урахуванням їхньої специфіки та профілю ризику.

З метою впровадження внутрішніх рейтингових систем банки здійснюють класифікацію активів за окремими класами та підкласами, що відрізняються рівнем і специфікою кредитного ризику. Такий підхід забезпечує більш точну ідентифікацію ризикових характеристик кредитних експозицій та створює методологічну основу для їх кількісної оцінки. У практиці банківського нагляду, яку застосовує Національний банк України, оцінювання кредитного ризику ґрунтується на чотирьох ключових показниках, що комплексно відображають рівень ризиковості кредитних операцій банківських установ (рис. 1.2) [35].

Рис. 1.2. Оцінка кредитних ризиків комерційних банків за методикою НБУ
Джерело: побудовано автором на основі [35]

У практиці банківського ризик-менеджменту всі підходи до оцінювання ймовірності дефолту позичальників доцільно поділяти на дві узагальнені групи залежно від джерела інформації та методологічної основи.

До першої групи належать актуарні методи, які забезпечують кількісну оцінку ймовірності дефолту на основі статистичного аналізу історичних даних щодо виконання кредитних зобов'язань. У міжнародній банківській практиці найбільшого поширення набули економетричні моделі, побудовані на основі лінійного та багатовимірного дискримінантного аналізу, а також регресійні підходи, зокрема логістичні моделі. Зазначені методи дозволяють виявляти залежності між фінансовими показниками позичальників і ймовірністю настання дефолту.

Окрему підгрупу актуарних підходів становлять нейронні мережі, які є комп'ютерними алгоритмами, здатними моделювати складні нелінійні взаємозв'язки між вхідними змінними. Використовуючи ті самі інформаційні набори, що й класичні економетричні методи, нейронні мережі формують прогностичні оцінки шляхом багаторазового навчання та коригування параметрів моделі. Поряд із цим застосовуються експертні системи, які відтворюють процес ухвалення кредитних рішень, характерний для досвідчених фахівців. Такі системи базуються на формалізованих правилах логічного аналізу, спеціалізованих базах знань, що поєднують кількісну й якісну інформацію, а також на інтерактивних модулях взаємодії з користувачем

Другу групу методів становлять ринкові підходи, що ґрунтуються на аналізі ринкової вартості фінансових інструментів, зокрема акцій, облігацій і деривативів. Вважається, що ринкові ціни більш оперативно відображають сукупний вплив макроекономічних, фінансових, політичних та поведінкових факторів, що робить такі оцінки більш чутливими до змін ринкової кон'юнктури. До найпоширеніших ринкових інструментів оцінювання ймовірності дефолту належать аналіз кредитних спредів, який базується на різниці між дохідністю корпоративних і безризикових облігацій, а також структурні моделі, зокрема модель Мертона, що використовує ринкові котирування акцій. На її основі була розроблена модель

очікуваної ймовірності дефолту (EDF), реалізована у програмних продуктах типу KMV.

Важливою складовою кількісного аналізу кредитного ризику є оцінювання експозиції кредитного ризику, яка відображає потенційний обсяг втрат у грошовому вираженні. У кредитних операціях така експозиція зазвичай відповідає номінальній вартості заборгованості. Разом із цим суттєве значення має показник втрат у разі дефолту, величина якого, як правило, є нижчою за загальну суму кредитного ризику, оскільки банк може частково компенсувати втрати за рахунок реалізації застави або виконання гарантійних зобов'язань. Рівень фактичного повернення боргу залежить від ринкової вартості активів після дефолту та черговості задоволення вимог кредиторів.

У міжнародній фінансовій практиці для агрегованого вимірювання ризиків у грошовому еквіваленті широко застосовується показник Value at Risk (VaR), який базується на аналізі волатильності та ринкової експозиції. VaR дає змогу визначити максимально можливий рівень втрат за заданого часового горизонту та довірчого інтервалу. Ключовими параметрами цього показника є обраний період прогнозування, рівень довіри та метод оцінювання, що враховує специфіку поведінки фінансових ринків. Регуляторні органи, зокрема міжнародні наглядові інституції, рекомендують використовувати високі довірчі рівні, зокрема 99 %, для оцінки ринкових ризиків [26].

Разом із перевагами, серед яких можливість агрегування різних видів ризиків і використання для оцінки капіталу під ризиком, показник VaR має низку обмежень. До них належать відсутність інформації про масштаби втрат за межами встановленого порогового значення, чутливість до форми розподілу дохідності та недостатня адекватність оцінок у кризові періоди. У зв'язку з цим у сучасній практиці дедалі ширше застосовується Conditional VaR (CVaR) або expected shortfall, який дозволяє оцінити середній рівень втрат у випадках перевищення VaR та є більш придатним для аналізу ризиків.

Загалом, універсальної методології вимірювання банківських ризиків не існує, оскільки кожна банківська установа формує власну систему оцінювання з

урахуванням специфіки діяльності, регуляторних вимог та прийняттого рівня ризику. Водночас саме оцінка кредитного ризику залишається одним із ключових елементів системи управління ризиками та одним із найбільш складних викликів сучасного фінансового сектору.

Детальну характеристику основних методів оцінки кредитних ризиків банківських установ, з врахуванням їх основних переваг та недоліків наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Характеристика основних методів оцінки кредитних ризиків банківських установ

Група методів	Метод	Сутність методу	Переваги	Недоліки та обмеження
1	2	3	4	5
Актуарні (статистичні)	Дискримінантний аналіз	Оцінка ймовірності дефолту на основі лінійної або багатовимірної комбінації фінансових показників позичальника	Простота інтерпретації; поширеність у практиці	Припущення лінійності; обмежена точність для складних залежностей
	Логістична регресія	Визначення ймовірності дефолту шляхом регресійного аналізу бінарної змінної	Висока статистична обґрунтованість; гнучкість	Чутливість до якості даних; потреба у великій вибірці
	Нейронні мережі	Моделювання нелінійних взаємозв'язків між змінними з використанням алгоритмів машинного навчання	Висока прогностична здатність; адаптивність	Низька прозорість результатів; складність інтерпретації
	Експертні системи	Формалізація професійного судження кредитних аналітиків на основі правил і баз знань	Урахування якісних факторів; гнучкість	Суб'єктивність; залежність від експертів

Продовження табл. 1.3

1	2	3	4	5
Ринкові	Кредитні спреди	Оцінка ризику через різницю дохідності корпоративних і безризикових облігацій	Відображає ринкові очікування; оперативність	Залежність від ліквідності ринку
	Модель Мертона	Визначення ймовірності дефолту на основі ринкової вартості акцій та структури капіталу	Теоретична обґрунтованість; зв'язок із ринком	Обмежена застосовність для непублічних компаній
	Модель EDF (KMV)	Розширення моделі Мертона з використанням емпіричних баз даних	Висока точність; практичне застосування	Комерційний характер; закритість методології
Вартісні (грошові)	Value at Risk (VaR)	Оцінка максимально можливих втрат за заданого рівня довіри та горизонту часу	Агрегація ризиків; регуляторне визнання	Не враховує втрати за межами VaR; слабка кризова чутливість
	Conditional VaR (CVaR, ES)	Оцінка середніх втрат у випадках перевищення VaR	Когерентність; придатність для кризових умов	Вища складність розрахунку

Джерело: побудовано автором на основі [24-29]

Проведений аналіз методів оцінки кредитних ризиків свідчить про відсутність універсального підходу, здатного повною мірою охопити всі аспекти ризиковості кредитних операцій банківських установ. Актуарні методи забезпечують статистично обґрунтовану оцінку ймовірності дефолту та є ефективними за умов наявності якісної історичної інформації, проте їх застосування обмежується чутливістю до структури даних і припущень моделей. Ринкові методи дозволяють оперативно враховувати ринкові очікування та макроекономічні сигнали, однак їхня інформативність значною мірою залежить від рівня ліквідності фінансових ринків і доступності котирувань. Вартісні підходи, зокрема показники Value at Risk та Conditional Value at Risk, забезпечують агреговану грошову оцінку ризиків і широко використовуються в регуляторній практиці, водночас потребують доповнення іншими інструментами для адекватного відображення екстремальних сценаріїв.

Таким чином, ефективна система управління кредитним ризиком у банках має ґрунтуватися на комплексному поєднанні кількісних, ринкових та експертних

методів, що дозволяє підвищити точність оцінювання, знизити модельні ризики та забезпечити фінансову стійкість банківських установ у динамічному економічному середовищі.

1.3. Нормативно-правове регулювання кредитного ризику банку в Україні

Нормативно-правове регулювання кредитного ризику в Україні спрямоване на забезпечення стабільності банківської системи, захист інтересів вкладників і кредиторів, а також мінімізацію системних ризиків. Центральну роль у формуванні та реалізації політики регулювання кредитного ризику відіграє Національний банк України, який здійснює як пруденційний, так і макропруденційний нагляд за діяльністю банківських установ.

Регуляторна модель України загалом відповідає міжнародним стандартам банківського нагляду та поступово гармонізується з вимогами Європейського Союзу й рекомендаціями Basel Committee on Banking Supervision.

Базовим законодавчим актом, що визначає загальні принципи управління ризиками в банківській діяльності, є Закон України «Про банки і банківську діяльність», який зобов'язує банки впроваджувати ефективні системи управління ризиками, зокрема кредитним ризиком, та підтримувати адекватний рівень капіталу.

Крім того, правові засади діяльності Національний банк України визначаються Законом України «Про Національний банк України», відповідно до якого регулятор наділений повноваженнями встановлювати обов'язкові економічні нормативи, вимоги до капіталу та порядку оцінки ризиків.

Ключове місце у системі нормативного регулювання кредитного ризику посідають підзаконні акти НБУ, зокрема:

– Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова Правління НБУ від 11.06.2018 № 64),

яке визначає вимоги до внутрішніх процедур ідентифікації, оцінки, моніторингу та контролю кредитного ризику;

– Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями (Постанова НБУ від 30.06.2016 № 351), що регламентує порядок класифікації активів, оцінки фінансового стану позичальників і розрахунку очікуваних кредитних втрат;

– нормативні документи щодо достатності регулятивного капіталу, які встановлюють мінімальні вимоги до покриття кредитного ризику власними коштами банку.

У зазначених документах кредитний ризик розглядається як ключовий чинник формування резервів та розрахунку економічних нормативів, що безпосередньо впливає на фінансову стійкість банківських установ.

Аналіз ключових нормативних актів НБУ, що регулюють питання оцінювання та управління кредитним ризиком наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Нормативно-правові акти НБУ щодо регулювання кредитного ризику
банківських установ

Назва документа	Номер, дата	Короткий опис змісту регулювання
Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями	Постанова Правління НБУ № 351 від 30.06.2016	Регламентує порядок оцінювання банками кредитного ризику за активними операціями, встановлює вимоги до визначення розміру очікуваних втрат, застосування компонентів кредитного ризику (PD, LGD, EAD).
Про затвердження Змін до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями	Постанова Правління НБУ № 8 від 26.01.2021	Вносить зміни до Положення № 351 щодо порядку оцінювання кредитного ризику та уточнення окремих положень оцінки ризикових компонентів.
Про затвердження Змін до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями	Постанова Правління НБУ № 79 від 18.07.2025	Вносить чергові зміни до Положення № 351 з урахуванням адаптації пруденційних вимог ЄС та уточненням методології визначення кредитного ризику за активними операціями.
Про внесення змін до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями	Постанова Правління НБУ № 139 від 15.11.2025	Внесення змін до Положення № 351 щодо уточнення деяких положень методології оцінки кредитного ризику та взаємодії з іншими нормативними вимогами.

Продовження табл. 1.4

Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах	Постанова Правління НБУ № 64 від 11.06.2018	Визначає загальні вимоги до системи ризик-менеджменту банків, включаючи оцінювання і моніторинг кредитного ризику як одного з основних ризиків банківської діяльності.
Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів	(зміни, що впливали на кредитні ризики)	Ряд постанов НБУ (№ 715/2015, № 737/2015, № 830/2015, № 38/2016) вносили зміни до методології формування резервів для відшкодування можливих збитків, що є частиною управління кредитним ризиком.

Джерело: побудовано автором на основі [35-39]

Сучасна система регулювання кредитного ризику в Україні значною мірою базується на принципах Базельських угод (Basel II та Basel III), які передбачають ризик-орієнтований підхід до оцінки активів і капіталу. Зокрема, в українській практиці поступово впроваджуються:

- підходи до оцінки кредитного ризику з використанням внутрішніх рейтингових систем;
- концепція очікуваних кредитних втрат, що відповідає вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS 9);
- макропруденційні інструменти, спрямовані на обмеження надмірної концентрації кредитних ризиків.

Це сприяє підвищенню прозорості банківської діяльності та наближенню української системи банківського нагляду до європейських стандартів.

У процесі управління кредитним ризиком зацікавленими сторонами виступають як самі комерційні банки, так і орган державного регулювання їх діяльності – Національний банк України. Роль НБУ полягає у формуванні нормативних, методологічних та наглядових засад управління кредитними ризиками, що спрямовані на забезпечення стабільності банківської системи та мінімізацію системних загроз.

У межах регуляторної діяльності НБУ у сфері управління кредитними ризиками можна виокремити кілька ключових управлінських напрямів, які узагальнено на рисунку 1.3.

Отже, управління кредитним ризиком є одним із ключових чинників забезпечення ефективного функціонування комерційних банків. Виявлення факторів і причин виникнення кредитних втрат, а також оцінка їх впливу на рівень кредитного ризику становлять один із найважливіших етапів процесу управління ризиками.

Рис. 1.3. Регуляторна діяльність НБУ щодо управління кредитними ризиками

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Отже, управління кредитним ризиком є одним із ключових чинників забезпечення ефективного функціонування комерційних банків. Виявлення факторів і причин виникнення кредитних втрат, а також оцінка їх впливу на рівень кредитного ризику становлять один із найважливіших етапів процесу управління ризиками.

Для забезпечення результативного управління кредитним ризиком банківські установи повинні формувати цілісну систему управління, яка відповідає стратегічним цілям банку та враховує динамічний характер

зовнішнього економічного середовища. Приймаючи кредитний ризик, банк має бути готовим до його постійного контролю, оцінювання та оптимізації відповідно до тактичних і стратегічних завдань діяльності. Це зумовлює необхідність використання комплексу взаємопов'язаних елементів управління, що формують єдину систему.

Система управління кредитними ризиками банківської установи доцільно розглядати як таку, що складається з керованої та керуючої підсистем.

До керованої підсистеми належать:

- 1) безпосередньо кредитний ризик як об'єкт управління;
- 2) показники, що характеризують його рівень і дозволяють здійснювати оцінювання та моніторинг;
- 3) фактори формування кредитного ризику та причини зміни його величини;
- 4) активи банку, що перебувають у господарському обороті, та пов'язаний із ними кредитний ризик.

Керуюча підсистема представлена суб'єктами управління кредитним ризиком, до яких належать: вище керівництво банку, правління, кредитний комітет, підрозділи з управління ризиками, спеціалізовані структурні одиниці, а також менеджмент різних рівнів. Саме вони забезпечують реалізацію політики управління кредитним ризиком, ухвалення управлінських рішень і контроль за їх виконанням.

Система управління кредитними ризиками формується кожною банківською установою самостійно, з урахуванням обраної стратегії розвитку та положень кредитної політики. Відповідні внутрішні документи розробляються профільними підрозділами, схвалюються правлінням банку, виносяться на розгляд і затвердження загальних зборів акціонерів та реалізуються через систему формалізованих стандартів і процедур кредитування.

Ключовим елементом кредитної політики банку виступає стратегія управління кредитним ризиком, яка визначає допустимий рівень ризиковості

кредитних операцій та напрями його контролю. У теоретичному аспекті виокремлюють три базові типи ризикових кредитних стратегій:

1) високоризикова кредитна стратегія, що орієнтована на максимізацію доходності за рахунок прийняття підвищеного рівня кредитного ризику;

2) стратегія диверсифікації кредитного ризику, яка передбачає розподіл ризиків між різними сегментами позичальників, галузями, регіонами та видами кредитних продуктів;

3) стратегія мінімізації кредитного ризику, що ґрунтується на обмеженні обсягів високоризикових операцій і концентрації на найбільш надійних напрямках кредитування.

Обираючи певну кредитну стратегію, банк свідомо визначає рівень прийняттого кредитного ризику та формує відповідні механізми управління ним. Таким чином, стратегічний вибір безпосередньо впливає на структуру кредитного портфеля, дохідність активів і фінансову стійкість банківської установи.

Управління кредитними ризиками охоплює розробку та реалізацію кредитної політики, ідентифікацію й оцінювання факторів кредитного ризику, визначення показників, що його характеризують, а також впровадження заходів щодо попередження, мінімізації, оптимізації та пом'якшення негативних наслідків реалізації ризику.

Отже, кредитна політика виступає базовою основою всієї системи управління кредитним ризиком. У її межах визначаються стратегічні цілі та завдання банку на кредитному ринку, умови та принципи кредитування, правила взаємодії з позичальниками, а також конкретний інструментарій управління кредитними ризиками. Розробляючи кредитну політику, банківська установа повинна чітко окреслити підходи до роботи з різними категоріями позичальників, визначити форми, види та строки кредитування, допустимий рівень ризиковості кредитних операцій і ключові умови, що закріплюються в кредитних договорах.

Висновок до розділу 1

У межах даного розділу здійснено комплексне дослідження теоретико-методичних засад оцінки та регулювання кредитного ризику банку як одного з ключових елементів системи фінансових ризиків банківської установи. Обґрунтовано, що кредитний ризик має багатовимірну економічну природу, формується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів та характеризується динамічністю, невизначеністю наслідків, суб'єктивністю оцінювання й тісним взаємозв'язком з іншими видами фінансових ризиків.

Узагальнення наукових підходів дозволило встановити, що сучасне розуміння сутності кредитного ризику еволюціонувало від індивідуального аналізу платоспроможності позичальника до портфельного та системного підходів, які враховують кореляції між кредитними експозиціями, макроекономічні умови та регуляторні обмеження. Це зумовлює необхідність застосування інтегрованих методів оцінювання ризику, що поєднують актуарні, ринкові та вартісні підходи.

Проаналізовані методи оцінки кредитного ризику свідчать про відсутність універсального інструменту, здатного забезпечити повну та вичерпну оцінку ризиковості кредитних операцій. Актуарні методи забезпечують статистично обґрунтовані оцінки ймовірності дефолту, ринкові методи оперативно відображають зміну ринкових очікувань, тоді як вартісні показники (VaR, CVaR) дозволяють вимірювати ризик у грошовому вираженні. Ефективне управління кредитним ризиком можливе лише за умови їх комплексного застосування з урахуванням специфіки діяльності банку.

Окрему увагу приділено нормативно-правовому регулюванню кредитного ризику в Україні. Встановлено, що регуляторна модель, сформована Національним банком України, ґрунтується на ризик-орієнтованому підході та відповідає міжнародним стандартам банківського нагляду. Положення НБУ щодо визначення розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями визначає чітку методологію оцінювання кредитного ризику на основі компонентів

PD, LGD та EAD, а також забезпечує прозорість формування резервів і контролю за якістю активів.

Доведено, що ключову роль у системі управління кредитним ризиком відіграє кредитна політика банку, в межах якої визначаються стратегічні орієнтири, допустимий рівень ризику, принципи роботи з позичальниками та інструменти мінімізації ризиків. Вибір ризикової кредитної стратегії безпосередньо впливає на структуру кредитного портфеля, рівень дохідності та фінансову стійкість банківської установи.

Таким чином, результати проведеного дослідження підтверджують, що оцінка та регулювання кредитного ризику є складним багаторівневим процесом, який поєднує теоретичні підходи, методичні інструменти та нормативно-правові вимоги. Сформовані в розділі теоретико-методичні положення створюють наукове підґрунтя для подальшого аналізу практики управління кредитним ризиком у банківських установах та розробки прикладних рекомендацій щодо підвищення ефективності ризик-менеджменту в умовах економічної нестабільності.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ АТ «ПОЛТАВА-БАНК»

2.1. Аналіз кредитного ризику банківської системи України

В умовах трансформації банківської системи України та посилення фінансової нестабільності кредитний ризик залишається одним із найбільш вагомих чинників, що впливають на стійкість і результативність діяльності банківських установ. Макроекономічна невизначеність, наслідки воєнних дій, зниження платоспроможності позичальників і структурні дисбаланси економіки істотно ускладнюють процес управління кредитними портфелями та підвищують імовірність кредитних втрат. За таких умов особливої актуальності набуває комплексний аналіз кредитного ризику на рівні банківської системи в цілому як основи забезпечення фінансової стабільності держави.

Після початку повномасштабного вторгнення банківський сектор України зазнав значного навантаження, що безпосередньо відобразилося на динаміці кредитування. Водночас, попри складну економічну ситуацію, загальні обсяги наданих банківських кредитів у 2021–2025 рр. демонстрували тенденцію до зростання (рис. 2.1)

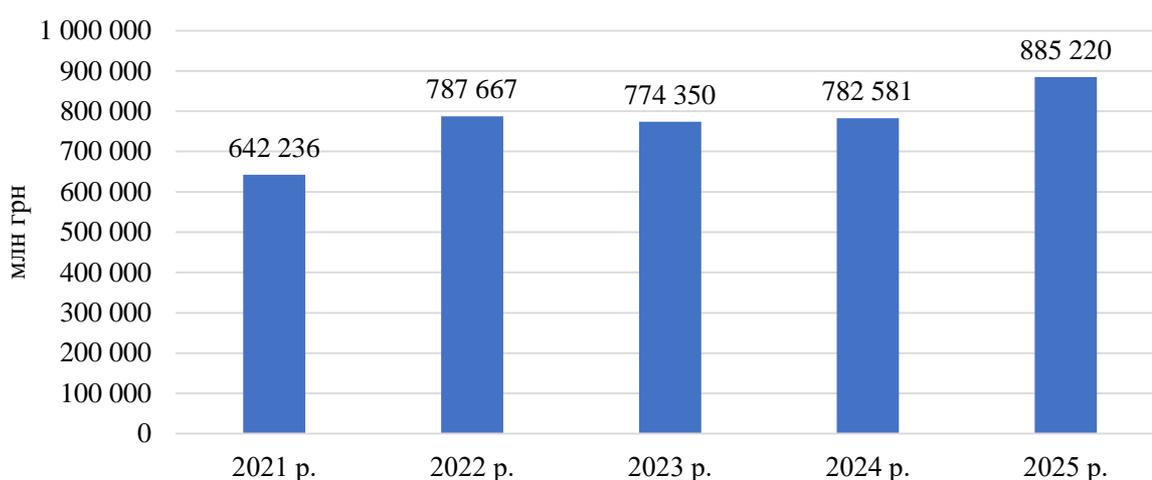

Рис. 2.1. Динаміка обсягів наданих банківських кредитів в Україні за 2021–2025 рр., млрд грн.

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Зокрема, якщо у 2021 р. обсяг виданих кредитів становив 642,2 млрд грн, то у 2022 р. він зріс до 787,7 млрд грн. У 2023–2024 рр. спостерігалось певне коригування кредитної активності, однак уже у 2025 р. обсяг кредитування досяг 885,2 млрд грн, що є найвищим значенням за досліджуваний період. Така динаміка свідчить про поступову адаптацію банківської системи до кризових умов та відновлення попиту на кредитні ресурси з боку бізнесу й населення.

Важливою характеристикою розвитку кредитного ринку є зміна валютної структури кредитування. Упродовж 2021–2025 рр. простежується стійкий тренд на зростання частки кредитів, наданих у національній валюті, та відповідне скорочення валютного кредитування (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Частка наданих кредитів банками України в гривневому еквіваленті за видами валют протягом 2005–2021 рр., % до підсумку

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Частка гривневих кредитів зросла з 61,19 % у 2021 р. до близько 68–69 % у наступні роки, тоді як частка кредитів в іноземній валюті скоротилася до 31,81 % у 2025 р. Така тенденція є позитивною з погляду управління кредитним ризиком, оскільки сприяє зниженню валютних ризиків та відображає ефективність політики дедоларизації банківського сектору.

Аналіз структури кредитування за економічними суб'єктами (рис. 2.3) свідчить про збереження домінуючої ролі корпоративного сектору, обсяг кредитів

якому зріс з 454,1 млрд грн у 2021 р. до 593,0 млрд грн у 2025 р. Водночас його частка в загальному обсязі кредитування дещо зменшилася, що зумовлено активнішим зростанням роздрібного сегмента.

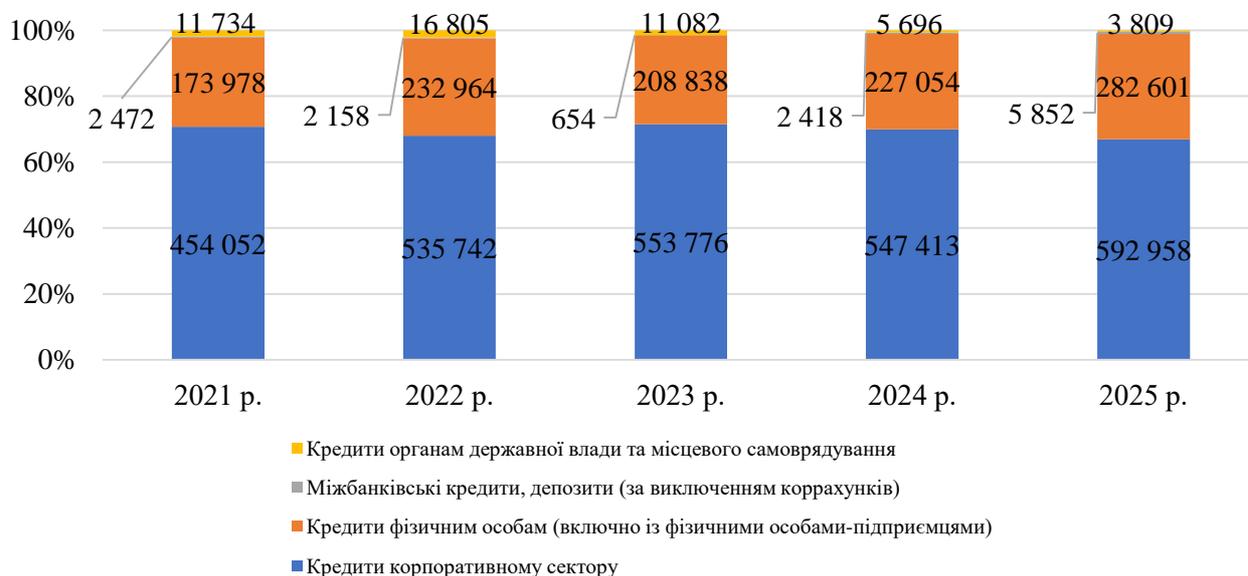

Рис. 2.3. Динаміка частки наданих кредитів банками України за економічними суб'єктами протягом 2021-2025 рр., % до підсумку

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Кредитування фізичних осіб, включно з фізичними особами-підприємцями, продемонструвало найвищі темпи зростання. За п'ять років обсяг виданих кредитів збільшився з 173 978 млн грн до 282 601 млн грн, що становить приріст на понад 62 %. Частка роздрібного сегмента зросла з 27,1 % до 31,9%, що свідчить про посилення споживчої та підприємницької активності населення, а також про орієнтацію банків на диверсифікацію портфеля та зменшення ризиків, пов'язаних із великими корпоративними позичальниками.

Міжбанківський сегмент залишався найменшим за обсягами, але характеризувався високою волатильністю. Після зниження у 2023 р. відбулося суттєве відновлення у 2025 р., коли обсяг міжбанківських кредитів зріс до 5 852 млн грн, що вказує на поживавлення ліквідності на фінансовому ринку та активізацію взаємодії між банківськими установами.

Кредитування органів державної влади та місцевого самоврядування демонструвало протилежну динаміку – зменшення з 11 734 млн грн у 2021 р. до 3 809 млн грн у 2025 р. Така тенденція свідчить про скорочення ролі публічного сектора в загальному кредитному портфелі та переорієнтацію банків на приватних позичальників.

Важливим індикатором якості кредитних портфелів є динаміка непрацюючих кредитів. У 2021–2025 рр. частка NPL у банківській системі України зазнавала значних коливань (рис. 2.4).

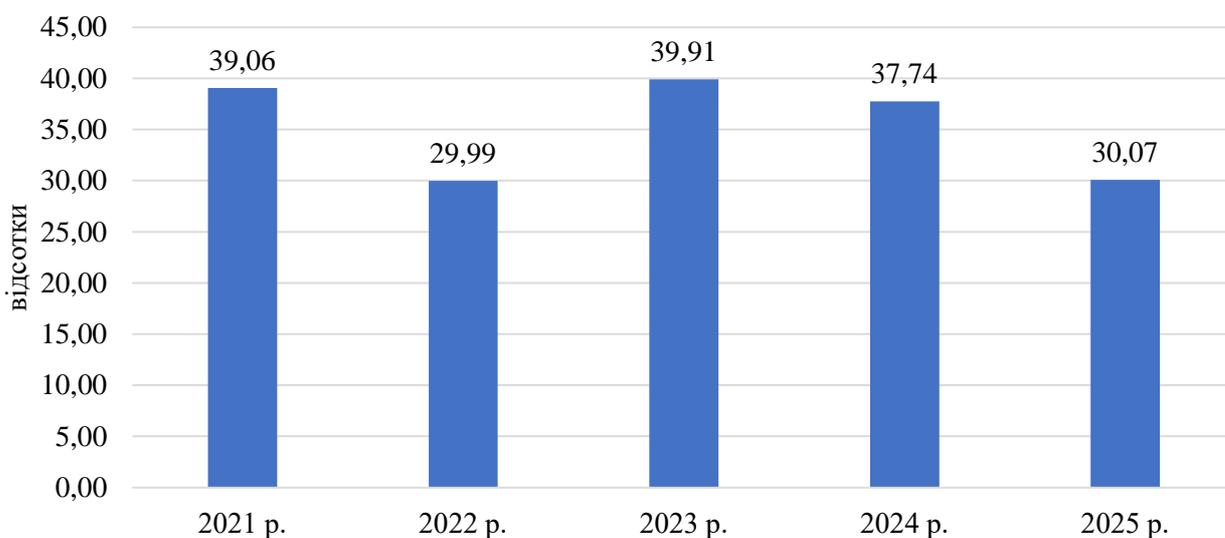

Рис. 2.4. Динаміка частки непрацюючих кредитів в Україні у 2021-2025 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [33]

У 2021 р. цей показник становив 39,06 %, що свідчило про значну частку проблемних активів у кредитних портфелях банків. Незважаючи на початок повномасштабних дій, у 2022 р. спостерігалось суттєве зниження непрацюючих кредитів до 29,99 %, що стало наслідком реструктуризації кредитів, активної роботи з проблемною заборгованістю та покращення фінансової дисципліни позичальників. Проте, у 2023 р. показник різко зріс до 39,91 %, фактично повернувшись до рівня 2021 р. У 2024 р. частка непрацюючих кредитів дещо знизилася – до 37,74 %, що свідчило про часткову стабілізацію ринку.

Найпомітніше покращення відбулося у 2025 р., коли показник знову знизився до 30,07 %, що означає поступове відновлення якості кредитного

портфеля, зменшення частки проблемних активів. Така позитивна тенденція сприяє підвищенню фінансової стійкості банків, розширенню можливостей кредитування та зростанню довіри до банківського сектору загалом.

Оцінка показників рентабельності активів (ROA) та капіталу (ROE) дозволяє зробити висновок про поступове відновлення ефективності кредитної діяльності банківської системи (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Показники рентабельності по банківській системі України

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Рентабельність активів (ROA), %	2,54	4,09	1,18	3,38	4,62
Рентабельність капіталу (ROE), %	19,97	35,15	10,91	31,61	39,61

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Так, на кінець досліджуваного періоду ROA підвищився до максимального значення за досліджуваний період та становив 4,62, що вказує на підвищення рентабельності активів банківської системи України. Аналогічну динаміку має показник ROE, який зріс з 19,97 % у 2021 р. до 39,61 % у 2025 р. Така динаміка свідчить, що попри шоки, пов'язані з війною й економічними потрясіннями, банки змогли адаптувати бізнес-моделі за рахунок відновлення кредитної активності, поліпшення маржі та повернення до доходності. При цьому висока різниця між ROA і ROE вказує на значний фінансовий леведредж у системі. Для забезпечення довгострокової ефективності банкам слід фокусуватися на підтриманні адекватної капіталізації, покращенні якості кредитного портфеля, оптимізації витрат і стабілізації фондування, що зменшить волатильність показників і підвищить стійкість системи до майбутніх шоків.

Ефективність кредитної діяльності варто розглядати як здатність банку забезпечувати стабільний дохід від кредитування при прийнятному рівні ризику і з урахуванням виконання регуляторних вимог та соціально-економічних завдань (табл. 2.2). Аналіз дотримання пруденційних нормативів кредитного ризику (Н7, Н8, Н9) підтверджує загальне покращення фінансової дисципліни та контрольованість ризиків у банківській системі.

Динаміка пруденційних нормативів кредитного ризику банківської системи
України

Норматив		2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Н7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25%)	19,14	18,6	17,80	15,53	15,09
Н8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	87,39	72,35	86,33	63,13	66,53
Н9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25%)	4,10	3,71	2,81	1,08	1,57

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) протягом досліджуваного періоду стабільно дотримувався вимог НБУ ($\leq 25\%$) і мав тенденцію до зниження – з 19,14 % у 2021 р. до 15,09 % у 2025 р., що свідчить про зменшення концентрації кредитних ризиків та більш рівномірний розподіл кредитного портфеля між позичальниками.

Норматив великих кредитних ризиків (Н8), який не повинен перевищувати восьмикратного розміру регулятивного капіталу, також перебував у межах допустимих значень. Попри коливання показника (від 87,39 % у 2021 р. до 66,53 % у 2025 р.), загальна тенденція демонструє поступове зниження, що вказує на зміцнення капітальної бази банків і зменшення концентрації ризиків у великих позиках.

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) має стабільно низькі значення – від 4,10 % у 2021 р. до 1,57 % у 2025 р., що значно нижче за граничний рівень у 25 %. Така динаміка позитивним показником дотримання вимог прозорості діяльності банків та уникнення конфлікту інтересів у кредитуванні пов'язаних осіб.

Отже, усі нормативи протягом 2021–2025 рр. перебували в межах установлених НБУ граничних значень, що свідчить про зниження концентрації кредитних ризиків і підвищення стійкості банківського сектору.

Таким чином, результати аналізу свідчать, що у 2021–2025 рр. банківська система України поступово відновлювала кредитну активність і зміцнювала фінансову стійкість, незважаючи на складні воєнні та макроекономічні умови. Отримані висновки створюють аналітичну основу для подальшого дослідження особливостей оцінювання кредитного ризику на рівні окремої банківської установи, зокрема АТ «Полтава-Банк», що буде розглянуто в наступних підпунктах.

2.2. Оцінка фінансового стану АТ «Полтава-Банк»

Оцінка фінансового стану АТ «Полтава-Банк» є необхідною передумовою ґрунтовного аналізу процесів управління та регулювання кредитного ризику банківської установи. Фінансові показники відображають здатність банку виконувати зобов'язання, підтримувати належний рівень капіталізації, ліквідності та якості активів, що безпосередньо впливає на рівень прийнятного кредитного ризику. Дослідження фінансового стану дозволяє оцінити ефективність дотримання регуляторних вимог, обґрунтованість кредитної політики та стійкість банку до зовнішніх економічних викликів, що є ключовим для формування об'єктивних висновків щодо управління кредитним ризиком.

Проведений аналіз структури та динаміки активів і капіталу АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве зростання масштабів діяльності банку та посилення його фінансового потенціалу. Загальна сума активів у 2024 році досягла 5 542,0 млн грн, що на 14,93 % перевищує показник 2023 року та на 40,17 % – рівень 2022 року (рис. 2.5). Така динаміка відображає активізацію операційної діяльності банку та розширення його присутності на фінансовому ринку. Ключовими чинниками зростання активів стали інвестиції в цінні папери та кредити й аванси клієнтам.

Зокрема, обсяг інвестицій у цінні папери у 2024 році зріс на 30,95 % порівняно з 2023 роком і майже вдвічі перевищив рівень 2022 року, що свідчить про переорієнтацію частини активів у відносно менш ризикові та більш ліквідні інструменти. Водночас кредити та аванси клієнтам зросли на 20,63 % у 2024 році, що вказує на відновлення кредитної активності та зростання ролі кредитних операцій у формуванні доходів банку.

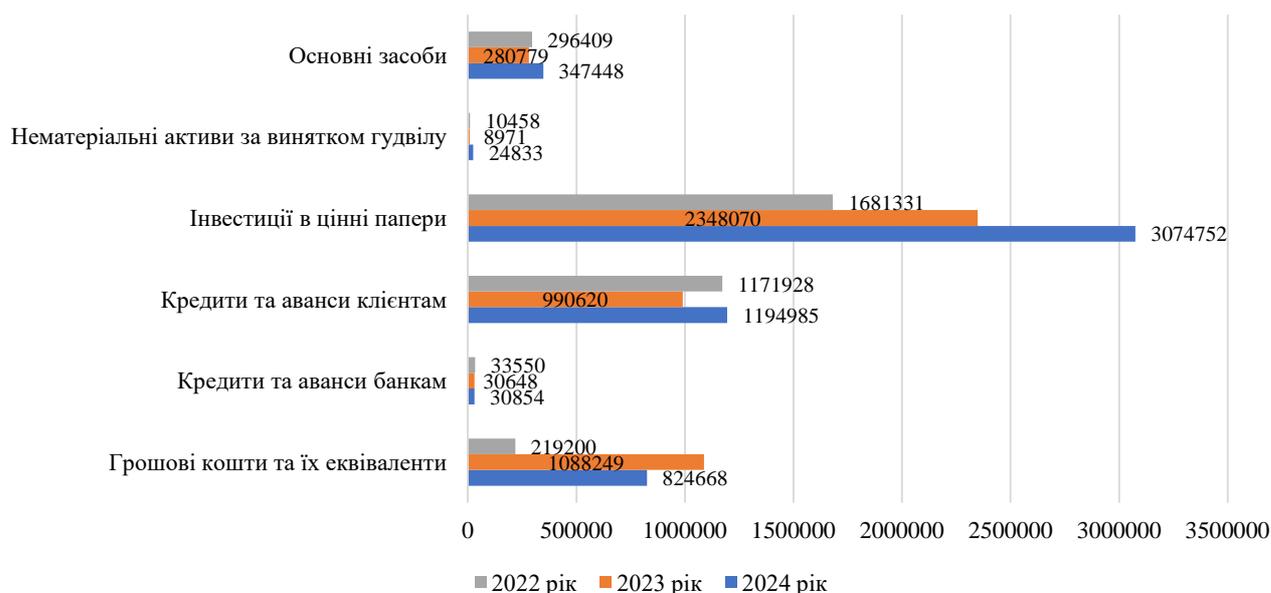

Рис. 2.5. Динаміка та структура активів АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр.
Джерело: побудовано автором на основі [34]

Разом із тим спостерігається зменшення обсягу грошових коштів та їх еквівалентів у 2024 році на 24,22 % порівняно з 2023 роком, що може свідчити про їх активне залучення в дохідні активи. Така тенденція є позитивною з позицій ефективності використання ресурсів, однак потребує контролю з точки зору підтримання належного рівня ліквідності.

Аналіз структури та динаміки зобов'язань АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр. свідчить про стійке зростання ресурсної бази банку та її концентрацію переважно за рахунок коштів клієнтів (рис. 2.5). Саме кошти клієнтів формують домінуючу частку зобов'язань і демонструють чітку позитивну динаміку, збільшившись з 2 396,3 млн грн у 2022 р. до 4 361,6 млн грн у 2024 р. Така тенденція вказує на зростання довіри клієнтів до банку та розширення його

депозитної бази. Інші складові зобов'язань мають значно меншу питому вагу та не здійснюють істотного впливу на загальну структуру.

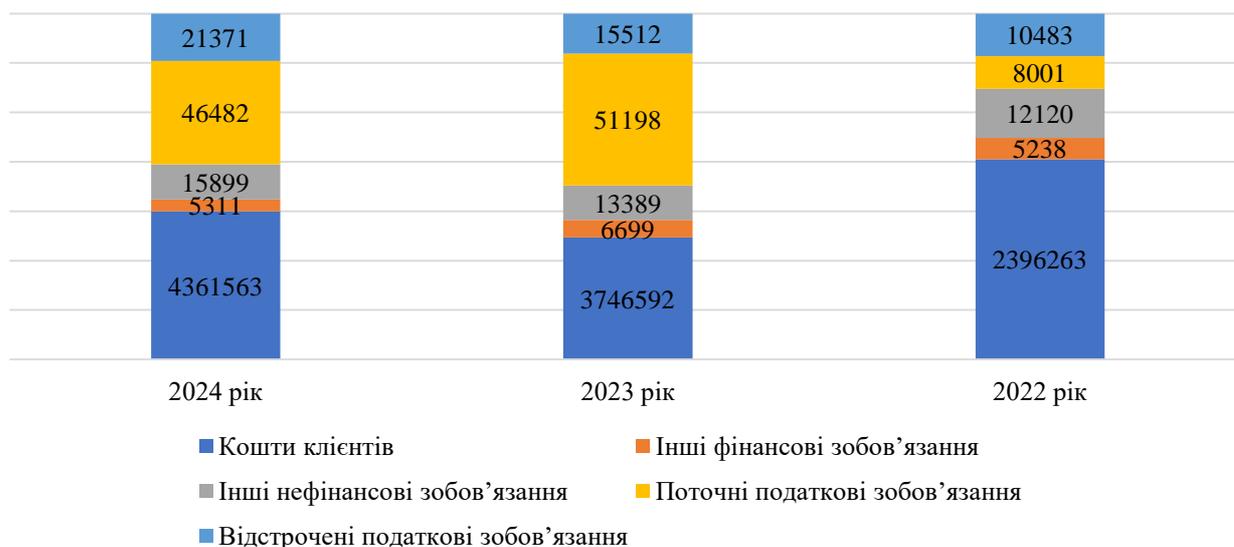

Рис. 2.6. Структура та динаміка зобов'язань АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [34]

Аналіз власного капіталу показує стале зростання капітальної бази банку (рис. 2.7).

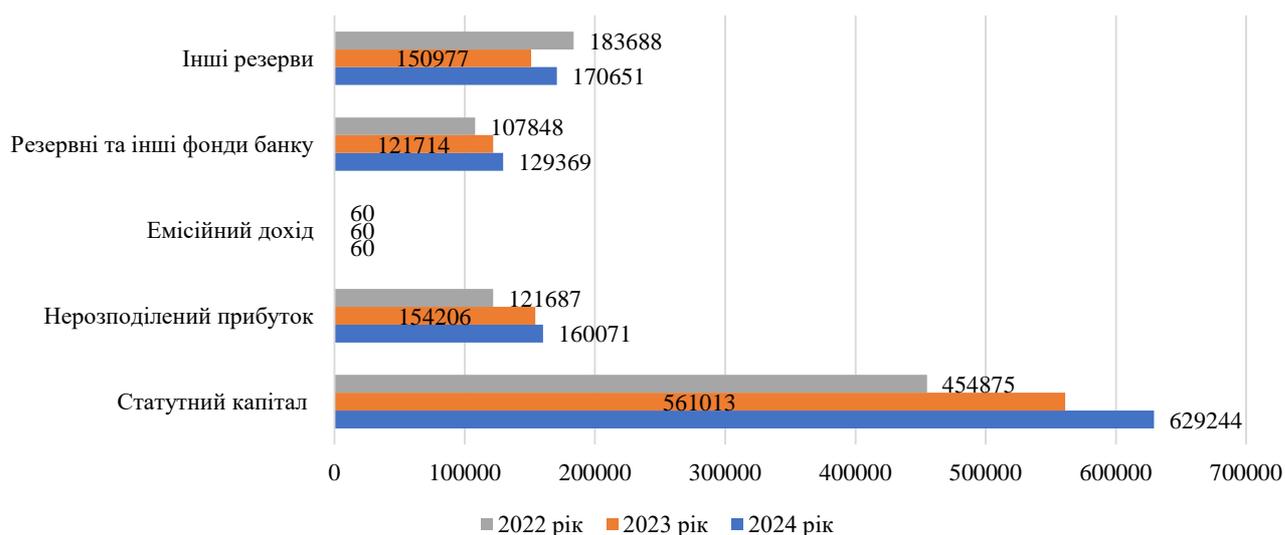

Рис. 2.7. Структура та динаміка власного капіталу АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [34]

Загальна сума власного капіталу у 2024 році становила 1 089,4 млн грн, що на 10,27 % більше, ніж у 2023 році, та на 25,5 % перевищує рівень 2022 року. Основними джерелами зростання капіталу стали збільшення статутного капіталу, нерозподіленого прибутку та резервних фондів, що свідчить про здатність банку акумулювати внутрішні фінансові ресурси та підтримувати фінансову стійкість.

Загалом, випереджальне зростання активів за одночасного нарощування власного капіталу свідчить про збалансований розвиток АТ «Полтава-Банк», достатній рівень капіталізації та потенціал для подальшого розширення кредитної діяльності.

Далі проведемо аналіз доходів, витрат та прибутку банку, з метою оцінки здатності банку покривати можливі збитки від кредитної діяльності та виконувати вимоги регулятора щодо формування резервів.

Аналіз структури та динаміки доходів АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр. свідчить про посилення ролі основної банківської діяльності у формуванні фінансового результату (рис. 2.8).

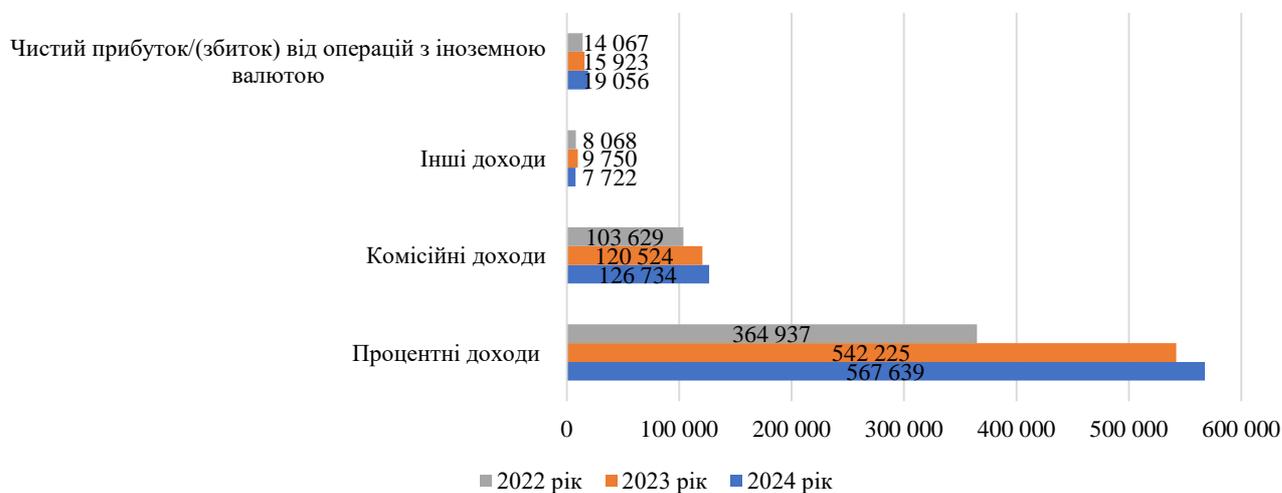

Рис. 2.8. Структура та динаміка доходів АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [34]

Домінуючу частку доходів стабільно формують процентні доходи, обсяг яких у 2024 році зріс на 55,54 % порівняно з 2022 роком, що відображає активізацію кредитних операцій та підвищення їх дохідності. Водночас комісійні

доходи також демонструють стійке зростання, збільшившись на 22,30 %, що свідчить про диверсифікацію джерел доходів і розширення спектра банківських послуг. Доходи від операцій з іноземною валютою зросли на 35,47 %, що відображає підвищену активність банку на валютному ринку, однак негативний результат від переоцінки валютних позицій у 2024 році вказує на зростання валютних ризиків.

Аналіз динаміки витрат АТ «Полтава-Банк» у 2022–2024 рр. свідчить про суттєве зростання вартості ресурсів та операційного навантаження, що має прямий вплив на рівень кредитного ризику (рис. 2.9).

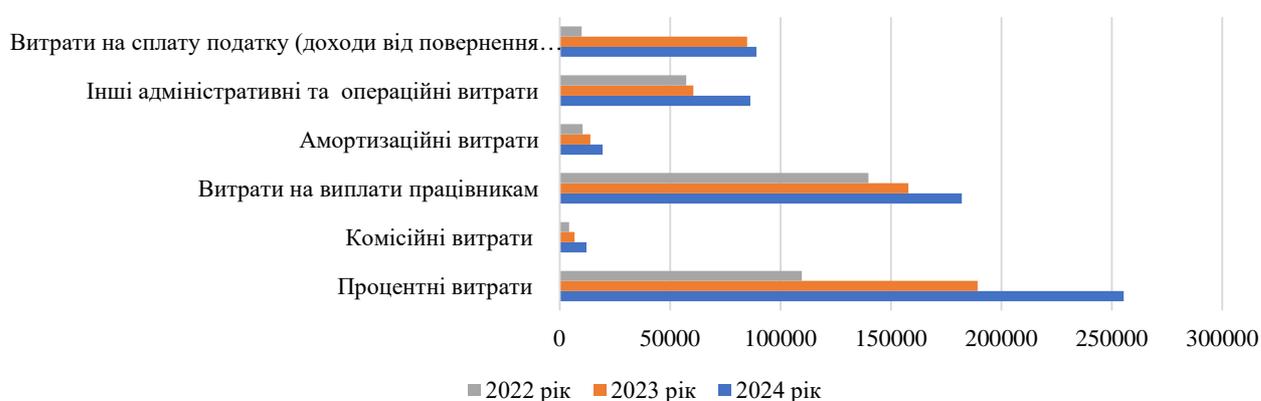

Рис. 2.9. Структура та динаміка витрат АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр.
Джерело: побудовано автором на основі [34]

Процентні витрати у 2024 році зросли на 232,77 % порівняно з 2022 роком і досягли 255,3 млн грн, що підвищує тиск на чисту процентну маржу та зменшує запас фінансової стійкості для покриття можливих кредитних втрат. Аналогічно, комісійні витрати зросли на 285,03 %, що відображає загальне розширення обсягів банківських операцій.

Аналіз динаміки показників прибутковості АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр. свідчить про покращення фінансових результатів і зростання здатності банку покривати кредитний ризик за рахунок власних доходів (рис. 2.10). Чистий процентний і чистий комісійний доходи демонструють зростання у 2024 році, що позитивно впливає на формування стабільної дохідної бази та підвищує потенціал банку щодо створення резервів під кредитні ризики.

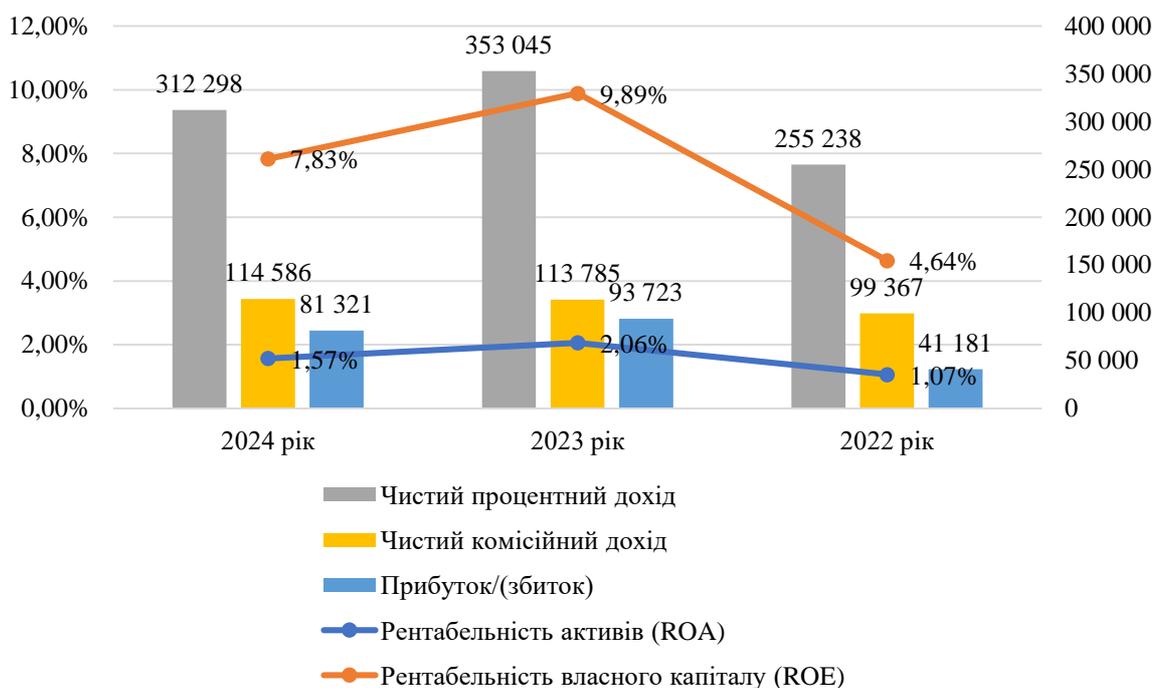

Рис. 2.10. Динаміка чистих доходів та показників рентабельності АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [34]

Показник рентабельності активів (ROA) у 2024 році зріс до 2,57 %, що свідчить про ефективніше використання активів, зокрема кредитного портфеля. Водночас рентабельність власного капіталу (ROE) знизилася до 7,83 % порівняно з 2023 роком, що може бути наслідком зростання витрат і консервативнішої політики управління ризиками. Загалом позитивна динаміка прибутку та прийнятні рівні ROA і ROE вказують на достатню фінансову спроможність банку протистояти кредитним втратам, хоча подальше зниження ефективності капіталу може підвищувати чутливість до зростання кредитного ризику в майбутньому.

В цілому структура доходів і витрат АТ «Полтава-Банк» у 2022–2024 рр. свідчить про зростання масштабів діяльності банку та підвищення ролі кредитних операцій у формуванні фінансового результату. Домінування процентних і комісійних доходів забезпечує стабільну дохідну базу та створює фінансові передумови для покриття можливих кредитних втрат. Водночас випереджальне зростання процентних витрат підвищує навантаження на чисту процентну маржу,

що за умов погіршення якості кредитного портфеля може посилювати кредитний ризик.

Скорочення збитків від зменшення корисності активів та зростання операційних доходів свідчать про покращення якості активів і ефективніше управління кредитним ризиком. Разом із цим зростання адміністративних і податкових витрат зменшує запас фінансової стійкості банку, що актуалізує необхідність контролю витрат та підтримання достатнього рівня прибутковості для формування резервів відповідно до вимог МСФЗ 9 і регуляторних стандартів НБУ.

Отже, оцінка фінансового стану АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр. свідчить про поступове зміцнення його фінансової стійкості та розширення масштабів діяльності. Зростання активів і власного капіталу, домінування коштів клієнтів у структурі зобов'язань, а також підвищення чистих процентних і комісійних доходів формують стабільну ресурсну та дохідну базу банку. Показники прибутковості активів і капіталу перебувають на прийнятному рівні, що забезпечує можливість покриття кредитних ризиків і формування резервів відповідно до регуляторних вимог. Водночас зростання витрат підвищує чутливість банку до кредитного ризику, що зумовлює необхідність подальшого контролю за якістю кредитного портфеля та ефективністю управління фінансовими ресурсами.

2.3. Аналіз регулювання кредитного ризику АТ «Полтава-Банк»

Ефективне оцінювання кредитного ризику є необхідною передумовою забезпечення фінансової стійкості банків, збереження довіри вкладників і підтримання безперервності кредитування реального сектору економіки. У цьому контексті особливої значущості набуває дослідження процесів оцінювання кредитного ризику на прикладі конкретної банківської установи – АТ «Полтава-Банк».

Структура кредитного портфеля є одним із ключових індикаторів рівня кредитного ризику та стратегічних пріоритетів банківської установи. Аналіз розподілу кредитів за категоріями позичальників і видами кредитування дозволяє оцінити концентрацію ризиків, рівень диверсифікації портфеля та чутливість банку до змін економічного середовища. У цьому контексті доцільно розглянути динаміку кредитів, наданих фізичним і юридичним особам АТ «Полтава-Банк» у 2022–2024 рр.

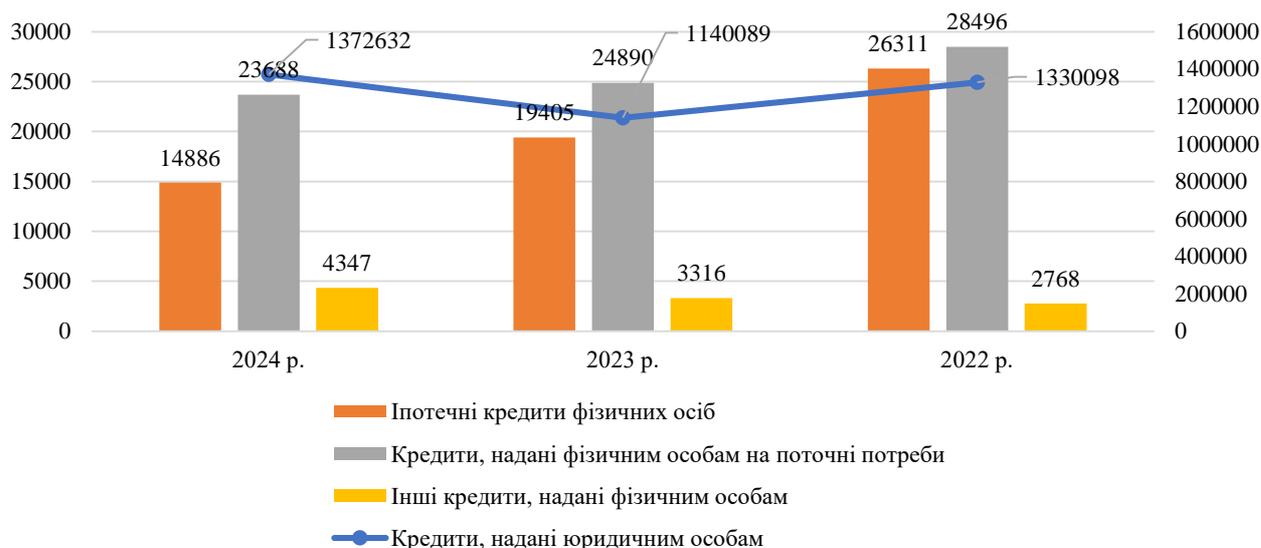

Рис. 2.11. Динаміка кредитів та авансів клієнтам АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [34]

Аналіз структури та динаміки кредитного портфеля АТ «Полтава-Банк» свідчить про збереження корпоративної орієнтації кредитної діяльності та водночас про посилення вимог до управління кредитним ризиком. Обсяг кредитів, наданих юридичним особам, у 2024 році становив 1 372,6 млн грн, що на 42,5 млн грн (на 3 %) більше порівняно з 2023 роком, хоча все ще не досяг рівня 2022 року. Це підтверджує стабільну роль корпоративного сегмента у формуванні кредитного портфеля та основних кредитних ризиків банку.

Роздрібне кредитування у досліджуваному періоді характеризується скороченням основних видів кредитів фізичним особам. Зокрема, іпотечні кредити зменшилися з 26,3 млн грн у 2022 р. до 14,9 млн грн у 2024 р., що

відповідає лише 57 % від базового рівня, а кредити на поточні потреби – до 23,7 млн грн (83 % від рівня 2022 р.). Водночас інші кредити фізичним особам зросли на 57 %, що може свідчити про переорієнтацію банку на більш короткострокові та гнучкі кредитні продукти з підвищеною дохідністю, але й вищим кредитним ризиком.

Суттєвим ризиковим сигналом є зростання резервів під знецінення кредитів, обсяг яких у 2024 році досяг –220,6 млн грн, що на 78,5 млн грн (55 %) більше порівняно з 2022 роком. Це вказує на підвищену обережність банку в оцінці якості кредитного портфеля та зростання очікуваних кредитних втрат відповідно до вимог МСФЗ 9.

Аналіз структури кредитного портфеля АТ «Полтава-Банк» за видами забезпечення у 2022–2024 рр. свідчить про переважання забезпечених кредитів та посилення орієнтації банку на зниження кредитного ризику (табл. 2.3) [34]. У 2024 році загальний обсяг кредитів і заборгованості клієнтів без урахування резервів становив 1 415,6 млн грн, що перевищує показник 2023 року (1 187,7 млн грн) та 2022 року (1 387,7 млн грн), підтверджуючи відновлення кредитної активності.

Домінуючу частку кредитного портфеля стабільно формують кредити, забезпечені іншими активами, обсяг яких у 2024 році досяг 1 008,8 млн грн, що майже вдвічі перевищує рівень 2023 року (630,2 млн грн). Значною залишається й роль кредитів, забезпечених нерухомим майном, які у 2024 році становили 333,8 млн грн, зокрема 16,8 млн грн – кредити житлового призначення. Така структура забезпечення сприяє зниженню очікуваних кредитних втрат і позитивно впливає на рівень кредитного ризику.

Обсяг незабезпечених кредитів у 2024 році зріс до 66,6 млн грн проти 24,1 млн грн у 2023 році та 48,3 млн грн у 2022 році, однак їх частка в загальному кредитному портфелі залишається відносно незначною. Це свідчить про помірне розширення більш ризикового сегмента за одночасного збереження загалом консервативної кредитної політики.

Структура кредитного портфеля АТ «Полтава-Банк» за видами
забезпечення у 2022–2024 рр.

Назва статті	Кредити, надані юридичним особам	Іпотечні кредити фізичних осіб	Кредити, надані фізичним особам на поточні потреби	Інші кредити, надані фізичним особам	Усього
2024 рік					
Незабезпечені кредити	62 503	-	333	3 806	66 642
Кредити, забезпечені	1 348 911				
грошовими коштами	1 328	-	-	541	1 869
нерухомим майном	300 415	14 886	18 467	-	333 768
у т. ч. житлового призначення	-	14 886	1 959	-	16 845
гарантіями і поручительствами	4 123	-	327	-	4 450
іншими активами	1 004 263	-	4 561	-	1 008 824
Усього кредитів та заборгованості клієнтів без резервів	1 415 553				
2023 рік					
Незабезпечені кредити	20 435	-	366	3 316	24 117
Кредити, забезпечені	1 163 583				
грошовими коштами	-	-	-	-	-
нерухомим майном	446 499	19 405	19 843	-	485 747
у т. ч. житлового призначення	1 043	19 207	2 001	-	22 251
гарантіями і поручительствами	47 517	-	132	-	47 649
іншими активами	625 638	-	4 549	-	630 187
Усього кредитів та заборгованості клієнтів без резервів	1 187 700				
2022 рік					
Незабезпечені кредити	45 225	-	366	2 753	48 344
Кредити, забезпечені	1 339 329				
грошовими коштами	1 278	-	-	15	1 293
нерухомим майном	513 116	26 311	23 349	-	562 776
у т. ч. житлового призначення	2 000	26 298	3 074	-	31 372
гарантіями і поручительствами	2 491	-	162	-	2 653
іншими активами	767 988	-	4 619	-	772 607
Усього кредитів та заборгованості клієнтів без резервів	1 387 673				

Таким чином, структура кредитного портфеля АТ «Полтава-Банк» характеризується високим рівнем забезпеченості кредитів, що знижує кредитний ризик та підвищує стійкість банку до можливих втрат. Водночас зростання обсягів

незабезпеченого кредитування актуалізує необхідність подальшого контролю за якістю позичальників і адекватністю сформованих резервів.

Далі проведемо аналіз якості кредитного портфеля АТ «Полтава-Банк» за системою коефіцієнтів у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Коефіцієнти якості кредитного портфеля АТ «Полтава-Банк»
у 2022–2024 рр.

Назва показника	Формула розрахунку	2024 р.	2023 р.	2022 р.
1. Загальний стан кредитного портфеля				
1. Обсяг кредитного портфеля за мінусом резервів під очікувані кредитні збитки (КП)	КП	1194985	990620	1245624
2. Частка кредитного портфеля в активах банку (А)*	$K1 = КП/А$	0,22	0,21	0,36
2. Характеристика кредитного портфелю з погляду кредитного ризику				
3. Коефіцієнт співвідношення капіталу і кредитного портфеля банку (К)	$K2 = К/КП$	0,91	1,00	0,70
4. Частка непрострочених та не знецінених кредитів (ПНК) у кредитному портфелі	$K4 = ПНК/КП$	0,70	0,72	0,30
5. Частка прострочених і знецінених кредитів (КРпр) в обсязі кредитного портфелю	$K5 = КРпр/КП$	0,49	0,48	0,82
3. Аналіз кредитного портфеля з погляду захисту від можливих втрат				
6. Коефіцієнт співвідношення процентних витрат (В) та кредитного портфелю	$K6 = В/КП$	0,21	0,19	0,09
7. Коефіцієнт співвідношення резервів банку на покриття збитків (РЗ) та кредитного портфелю	$K7 = РЗ/КП$	0,18	0,20	0,11
8. Коефіцієнт оборотності кредитного портфелю (КО – кредитний оборот)	$K8 = КО/КП$	2,10	2,20	1,81
9. Тривалість обороту кредитного портфелю (Т – тривалість періоду)	$K9 = КП*Т/КО$	174,12	166,19	201,55
4. Характеристика кредитного портфеля з погляду прибутковості				
10. Чиста процентна маржа, % (ПД – процентні доходи)	$K10 = (ПД-В)/Аср*100$	5,64	7,32	7,42
11. Прибутковість процентних операцій %	$K11 = (ПД-В)/В*100$	122,31	186,62	232,67
12. Прибутковість кредитного портфелю, %	$K12 = (ПД-В)/КП*100$	26,13	35,64	20,49

Джерело: розраховано автором на основі [34]

За результатами аналізу доречно зробити висновок про стабільний, але водночас чутливий до кредитного ризику стан кредитної діяльності банку у 2022-2024 рр. Обсяг кредитного портфеля за мінусом резервів у 2024 році становив 1 194,9 млн грн, що перевищує рівень 2023 року, однак є дещо нижчим порівняно з

2022 роком. Частка кредитного портфеля в активах знизилася з 0,36 у 2022 р. до 0,22 у 2024 р., що свідчить про скорочення концентрації активів у кредитних операціях та більш консервативну структуру балансу.

З позиції кредитного ризику позитивним є зростання коефіцієнта співвідношення капіталу і кредитного портфеля (K2) до 0,91 у 2024 році, що вказує на достатній рівень капітального покриття кредитних ризиків. Водночас якість кредитного портфеля залишається проблемною: частка непрострочених і не знецінених кредитів у 2024 році становить лише 0,70, тоді як частка прострочених і знецінених кредитів залишається високою (0,49), хоча й значно нижчою порівняно з критичним рівнем 2022 року (0,82). Це свідчить про поступове, але ще не завершене оздоровлення кредитного портфеля.

З погляду захисту від можливих втрат банк демонструє підвищену обережність. Коефіцієнт резервування (K7) у 2024 році становить 0,18, що нижче рівня 2023 року, але суттєво перевищує показник 2022 року. Зростання коефіцієнта співвідношення процентних витрат і кредитного портфеля (K6) до 0,21 вказує на подорожчання фондування, що підвищує чутливість банку до кредитного ризику через тиск на маржинальність. Показники оборотності кредитного портфеля (K8) і тривалості обороту (K9) свідчать про відносно активний кредитний обіг та скорочення строків повернення коштів порівняно з 2022 роком, що позитивно впливає на ліквідність.

З позиції прибутковості простежується зниження ефективності кредитних операцій. Чиста процентна маржа у 2024 році скоротилася до 5,64 % проти понад 7 % у попередні роки, а прибутковість процентних операцій (K11) зменшилася до 122,31 %. Прибутковість кредитного портфеля (K12) у 2024 році становить 26,13 %, що є вищим за рівень 2022 року, але суттєво нижчим порівняно з 2023 роком.

Загалом результати аналізу свідчать, що кредитний портфель АТ «Полтава-Банк» перебуває у стані поступового відновлення якості після кризового періоду, однак зберігає підвищену чутливість до кредитного ризику. Це обумовлює необхідність подальшого посилення роботи з проблемною заборгованістю,

оптимізації структури кредитного портфеля та підтримання достатнього рівня капіталу і резервів для забезпечення фінансової стійкості банку.

Висновок до розділу 2

Аналіз банківського кредитування в Україні в умовах війни свідчить про стійкість та адаптивність банківського сектору до екстремальних економічних обставин. Попри скорочення кількості банківських установ, зниження іноземної присутності та зростання кредитних ризиків, обсяги кредитування демонструють позитивну динаміку, особливо у 2024–2025 рр. Відбувається структурна трансформація ринку: посилюються позиції національної валюти, зростає частка роздрібного кредитування та відновлюється якість кредитних портфелів. Зменшення частки непрацюючих кредитів у 2025 р. до 30 % свідчить про підвищення ефективності управління ризиками та стабілізацію банківської системи.

Оцінка ефективності кредитної діяльності банків України у 2021-2025 рр. свідчить про поступове відновлення прибутковості та підвищення фінансової стійкості банківського сектору після воєнних і економічних шоків. Динаміка показників рентабельності активів (ROA) і капіталу (ROE) демонструє здатність банків адаптуватися до змінних умов, оптимізувати управління ресурсами та підвищувати дохідність кредитних операцій. Водночас дотримання основних пруденційних нормативів НБУ (Н7, Н8, Н9) підтверджує ефективне управління кредитними ризиками, зменшення концентрації позик та підвищення прозорості у взаємодії з позичальниками. Зниження рівня великих кредитних ризиків і ризиків за операціями з пов'язаними особами є свідченням зрілої кредитної політики банківської системи. Значний внесок державних банків, які зберігають провідні позиції у кредитуванні як фізичних, так і юридичних осіб, відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності, підтримці економічної активності та реалізації державних програм розвитку. Загалом, українська банківська система демонструє тенденцію до зростання ефективності кредитної діяльності, посилення

капітальної бази та відновлення довіри клієнтів, що формує позитивні передумови для подальшого стійкого розвитку фінансового сектору в умовах післявоєнної відбудови.

Проведена оцінка фінансового стану АТ «Полтава-Банк» за 2022–2024 рр. засвідчує загалом стійкий та контрольований фінансовий розвиток банку в умовах підвищеної економічної нестабільності. Загальна сума активів у 2024 році зросла до понад 5,5 млрд грн, а власний капітал перевищив 1,0 млрд грн, що свідчить про достатній рівень капіталізації та фінансової автономії. Домінування коштів клієнтів у структурі зобов'язань підтверджує стабільність ресурсної бази та довіру з боку вкладників.

Зростання чистого процентного та комісійного доходів, а також позитивні значення показників рентабельності активів (ROA – 2,57 %) і власного капіталу (ROE – 7,83 %) свідчать про здатність банку генерувати прибуток і покривати потенційні кредитні втрати. Водночас випереджальне зростання окремих витрат підвищує чутливість до кредитного ризику, що актуалізує необхідність подальшого посилення контролю за якістю активів і ефективністю управління кредитним портфелем.

В цілому проведений аналіз регулювання кредитного ризику АТ «Полтава-Банк» свідчить про загалом системний та регуляторно узгоджений підхід до управління кредитними ризиками. Банк здійснює оцінювання кредитного ризику відповідно до вимог Національного банку України та МСФЗ 9, застосовує резервування за очікуваними кредитними збитками й підтримує достатній рівень капітального покриття кредитного портфеля. Скорочення частки кредитів у активах, зростання резервів та переважання забезпечених кредитів свідчать про консервативну кредитну політику, спрямовану на мінімізацію ризиків у нестабільному економічному середовищі. Водночас збереження значної частки знецінених і прострочених кредитів актуалізує потребу в подальшому посиленні контролю за якістю позичальників, удосконаленні внутрішніх процедур моніторингу та оптимізації структури кредитного портфеля.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКУ

3.1. Світовий досвід оцінювання та управління кредитними ризиками банку

У міжнародній банківській практиці кредитний ризик традиційно розглядається як домінуючий ризик, що формує основну частину ризик-експозицій у балансі банків та є ключовим чинником фінансової стійкості. Еволюція підходів до управління кредитними ризиками у світі відбувалася під впливом кризових подій, посилення регуляторних вимог і розвитку інструментарію кількісного аналізу. Сучасна модель управління кредитним ризиком у розвинених країнах поєднує три взаємопов'язані елементи: (1) пруденційне регулювання та нагляд; (2) внутрішні системи ризик-менеджменту (політики, ліміти, процеси); (3) розвинені аналітичні методи вимірювання ризику, включаючи сценарний аналіз і стрес-тестування [40, 41].

Ключовим джерелом глобальних регуляторних принципів є стандарти Базельського комітету з банківського нагляду. Basel II запровадив ризик-орієнтований підхід до оцінювання достатності капіталу та передбачив використання альтернативних методів для кредитного ризику: стандартизованого підходу та внутрішніх рейтингових підходів (IRB), що базуються на параметрах PD, LGD, EAD [3-5].

Basel III став реакцією на фінансову кризу 2007–2009 рр. і посилив вимоги до якості капіталу (акцент на CET1), ввів буфери капіталу, удосконалив підхід до системних ризиків, а також підвищив увагу до ризикових моделей і їх порівнюваності. У світовій практиці Basel розглядається не як «єдина формула», а як рамкова архітектура: конкретна імплементація залежить від правової системи, рівня розвитку фінансового ринку, структури банківського сектору та якості

наглядних інституцій [5]. Це пояснює, чому підходи ЄС і США, зберігаючи базельську логіку, мають суттєві процедурні й методологічні відмінності.

Модель ЄС спирається на комплекс актів, серед яких центральне місце займають CRR (регламент про пруденційні вимоги) та CRD (директива щодо доступу до діяльності та нагляду). Вони визначають правила капіталу, ризик-ваг, великих експозицій, внутрішнього управління, наглядових процесів і вимог до систем ризик-менеджменту.

Паралельно важливу роль відіграють керівні принципи Європейського банківського органу, які деталізують «як саме» має бути побудований кредитний процес. Зокрема, Guidelines on loan origination and monitoring (EBA/GL/2020/06) формують стандарти оцінки кредитоспроможності, ціноутворення, ковенантів, моніторингу, реструктуризації та раннього виявлення ознак погіршення якості кредиту [8].

Для європейської моделі характерні:

- орієнтація на процесну дисципліну (стандарти кредитування та моніторингу);
- значна роль внутрішнього контролю, комплаєнсу та незалежного ризик-менеджменту;
- вимоги до прозорості звітності та порівнюваності підходів між банками.

У підсумку, ЄС прагне поєднати ризик-чутливість моделей із високим рівнем стандартизації управлінських процедур, що знижує «модельний ризик» і підвищує якість нагляду.

США застосовують власну облікову концепцію кредитних втрат CECL (Current Expected Credit Losses), яка вимагає визнання очікуваних кредитних збитків у горизонті життя інструмента вже на момент первісного визнання. Нормативною основою є ASU 2016-13 (Topic 326). На практиці це означає більш ранню «передачу» ризику в резерви, але водночас підвищені вимоги до якості прогнозів, сценаріїв та управління модельним ризиком [6].

Другою опорою американського підходу є масштабні наглядові стрес-тести (у логіці DFAST/CCAR), що використовуються для оцінки здатності банків

витримувати «severely adverse» сценарії, зокрема через прогноз капітальних показників (СЕТ1 тощо). Методологічні документи Федеральної резервної системи деталізують структуру та принципи моделювання у стрес-тестах. Сильна сторона цієї моделі – висока аналітична інтенсивність та регулярний стрес-цикл; потенційний виклик – чутливість результатів до припущень моделей, що вимагає прозорості, валідації та управління «model risk» [6].

Для більшості країн, що застосовують міжнародні стандарти фінзвітності, центральним елементом управління кредитним ризиком стала модель ECL у межах IFRS 9. Вона використовує трирівневу (three-stage) логіку переходу від 12-місячних очікуваних збитків до збитків на весь строк у разі суттєвого зростання кредитного ризику та дефолту. Управлінська цінність IFRS 9 полягає в тому, що резерви стають «проциклічними» до макроекономіки: банки мусять формувати очікування щодо майбутніх умов (reasonable and supportable forecasts), посилюючи роль сценарного аналізу[2, 12-13]. Розглянуті моделі узагальнимо в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Порівняльна таблиця світових моделей управління кредитним ризиком

Модель / регіон	Регуляторна «рамка»	Облікова модель втрат	Основні інструменти управління	Сильні сторони	Типові обмеження / ризику
Basel (глобальна рамка)	Basel II/III: підходи до RWA, капіталу, буферів	Не визначає облік напряду	PD/LGD/EAD, стандартизований /IRB підхід, капітальні буфери	Узгоджена міжнародна архітектура, порівнюваність	Різна імплементація по країнах; модельний ризик IRB
ЄС (CRR/CRD + EBA)	CRR 575/2013, CRD 2013/36/EU, нагляд і governance	IFRS 9 (ECL, 3 стадії)	Процесні стандарти кредитування, EBA GL 2020/06, стрес-тести, NPL-практики	Висока процесна дисципліна, стандартизація, контроль якості кредитування	Регуляторна складність; висока вартість комплаєнсу
США (CECL + стрес-тести)	Національні наглядові правила + регулярні стрес-тести ФРС	CECL (lifetime expected loss) ASU 2016-13	Раннє резервування, стрес-цикл, потужне модельне середовище	Сильна проактивність, швидка «передача» ризику в резерви, стрес-культура	Висока чутливість до припущень; значні вимоги до даних і моделей
Країни з домінуванням МСФЗ	Національні імплементації Basel + локальний нагляд	IFRS 9 (ECL, макро-сценарії)	Сегментація портфеля, PD/LGD/EAD, SICR-тригери, governance моделей	Уніфікований підхід до резервів та макроочікувань	Проциклічність резервів; критична якість макропрогнозів

Джерело: побудовано автором на основі [2-6, 8, 12-13, 16]

У результаті у світовій практиці сформувався методологічний стандарт:

- 1) сегментація портфеля (за продуктом, галуззю, рейтингом, LTV, типом забезпечення);
- 2) оцінка PD/LGD/EAD на основі історичних даних із «накладенням» макрофакторів;
- 3) регулярний перегляд SICR-тригерів (ознаки суттєвого зростання ризику);
- 4) governance моделей (валідація, незалежний контроль, модельні політики).

Світові підходи до управління кредитним ризиком охоплюють повний життєвий цикл кредиту – від андеррайтингу до стягнення. У найбільш зрілих системах виділяються наступні практики.

1. Процесний контроль і раннє попередження (EWS). Провідні банки будують системи раннього виявлення ризиків (Early Warning Systems), які поєднують фінансові тригери (DSCR, EBITDA, оборотність), поведінкові індикатори (затримки платежів, використання лімітів), а також «soft signals» (зміни власників, судові спори). Це дозволяє переводити клієнта в режим посиленого моніторингу ще до дефолту.

2. Портфельне управління і концентраційні ліміти. На рівні портфеля банки застосовують галузеві, регіональні, продуктові ліміти та аналіз кореляцій, формуючи «risk appetite» і знижуючи концентраційний ризик. У ЄС цей підхід посилюється вимогами до політик кредитування й моніторингу.

3. Активна робота з проблемною заборгованістю (NPL). Поширені механізми включають спеціалізовані підрозділи workout, реструктуризацію з економічно обґрунтованими сценаріями, продаж портфелів, використання гарантій і заставного стягнення. Управлінська мета – мінімізувати LGD, скорочуючи час від дефолту до повернення коштів.

4. Стрес-тестування та інтеграція з капіталом. Системні юрисдикції (США, ЄС) інтегрують стрес-тестування з оцінкою достатності капіталу, що підсилює зв'язок між кредитним ризиком і стратегічним плануванням.

Більш детально варто зупинитися на управлінні проблемною заборгованістю (non-performing loans, NPL) як одного із ключових елементів

системи управління кредитним ризиком у міжнародній банківській практиці (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Інструменти NPL-менеджменту: світова практика та Україна

Інструмент управління NPL	Світова практика (ЄС, США)	Практика в Україні
Раннє виявлення проблемних кредитів (EWS)	Використання автоматизованих Early Warning Systems із фінансовими, поведінковими та нефінансовими індикаторами; постійний моніторинг PD та SICR-тригерів	Застосовується переважно на основі фінансових показників і прострочень; автоматизовані EWS перебувають на стадії розвитку
Спеціалізовані підрозділи (Workout units)	Функціонують незалежні підрозділи з управління проблемними активами, відокремлені від кредитних департаментів	Використовуються в окремих банках; часто поєднуються з функціями ризик-менеджменту або юридичних служб
Реструктуризація заборгованості	Широко застосовується за умови підтвердженої життєздатності позичальника; супроводжується фінансовим плануванням і контролем	Активно застосовується, зокрема в періоди криз та воєнного стану; ризик повторної дефолтності залишається високим
Продаж проблемних кредитів (NPL sales)	Розвинені вторинні ринки NPL; продаж портфелів інвесторам або компаніям з управління активами (АМС)	Застосовується обмежено; ринок NPL менш ліквідний, продаж часто супроводжується значними дисконтом
Сек'юритизація проблемних активів	Використовується у США та окремих країнах ЄС як інструмент перерозподілу ризику	Практично не застосовується через недостатній розвиток фінансового ринку
Правове та позасудове стягнення	Ефективні та швидкі процедури банкрутства, позасудового врегулювання, реалізації застави	Процедури тривалі та складні; високі юридичні ризики знижують рівень повернення
Державна підтримка та АМС	Створення державних або напівдержавних компаній з управління проблемними активами (Італія, Ірландія, Іспанія)	Обмежене застосування; окремі механізми реалізуються за участі державних банків
Регуляторні вимоги до NPL	Жорсткі вимоги до покриття NPL резервами та часові обмеження на утримання проблемних активів (ЕВА, ЕСВ)	Регулювання здійснюється відповідно до вимог Національний банк України та МСФЗ 9; часові рамки менш формалізовані
Інтеграція з капіталом і стрес-тестами	NPL-менеджмент тісно пов'язаний зі стрес-тестуванням і плануванням капіталу	Стрес-тестування впроваджене, але менш інтегроване з операційним управлінням NPL

Джерело: побудовано автором на основі [46-50]

Однією з найпоширеніших практик є економічно обґрунтована реструктуризація боргу, яка передбачає зміну графіка погашення, процентної

ставки або умов забезпечення за умови доведеної життєздатності бізнесу позичальника. У країнах ЄС та США реструктуризація супроводжується суворими вимогами до фінансових прогнозів і контролю виконання нових умов, що дозволяє зменшити втрати банків без негайного переходу до судового стягнення.

Іншим поширеним інструментом є продаж проблемних кредитних портфелів спеціалізованим інвесторам або компаніям з управління активами (АМС). Після фінансової кризи 2008–2009 рр. та боргової кризи в євроні такі механізми активно застосовувалися за підтримки ЄЦБ та національних регуляторів. Продаж NPL дозволяє банкам швидко очистити баланси, знизити навантаження на капітал і зосередитися на основній кредитній діяльності, хоча й супроводжується фіксацією частини збитків.

У США ефективний NPL-менеджмент тісно інтегрований із системою стрес-тестування та оцінки очікуваних кредитних збитків (CECL). Банки зобов'язані завчасно враховувати потенційні втрати за проблемними активами, що стимулює раннє втручання та активну роботу з позичальниками ще до настання дефолту. Важливою практикою є також використання правових і позасудових механізмів стягнення, які скорочують часові витрати та підвищують рівень відшкодування.

Таким чином, світовий досвід демонструє, що сучасне управління кредитним ризиком є системою «подвійного контуру»: перший контур – регуляторний (капітал, нормативи, нагляд, стрес-тести), другий – управлінський (кредитна політика, ліміти, моделі ризику, моніторинг, робота з NPL). Найбільш результативними є моделі, які не зводяться до формального розрахунку ризикових коефіцієнтів, а забезпечують інтеграцію кредитного ризику в стратегічне планування, ціноутворення, резервування та управління капіталом. У практичному вимірі це означає: стабільні кредитні стандарти, прозорі правила прийняття ризику, раннє виявлення проблем, адекватність забезпечення, коректне резервування за очікуваними збитками та постійну перевірку стійкості портфеля у стресових сценаріях.

3.2. Мінімізація кредитних ризиків АТ «Полтава-Банк» умовах воєнного стану

Мінімізація кредитних ризиків у АТ «Полтава-Банк», особливо в умовах воєнного стану, є складним і багатовимірним процесом, що поєднує стратегічне бачення розвитку, жорстке регуляторне лімітування та безперервний моніторинг якості активів. За сучасних умов кредитний ризик перестає бути лише внутрішньою банківською проблемою й трансформується у фактор, тісно пов'язаний із макроекономічною нестабільністю, безпековими загрозами та поведінкою позичальників.

Основу управління кредитним ризиком в АТ «Полтава-Банк» формує стратегічний рівень, реалізований через Кредитну політику та Політику управління кредитним ризиком. Саме ці документи визначають допустимий рівень ризику, принципи кредитування та межі відповідальності органів управління. Важливу роль у цьому процесі відіграє система лімітів, яка дозволяє стримувати надмірну концентрацію ризиків як за окремими позичальниками й групами пов'язаних осіб, так і за галузевою чи регіональною ознакою. Дотримання нормативів кредитного ризику, установлених Національним банком України, є не формальною вимогою, а постійним інструментом контролю за стійкістю кредитного портфеля.

Водночас ключовим елементом сучасної системи мінімізації кредитних ризиків виступає модель оцінки очікуваних кредитних збитків відповідно до вимог МСФЗ 9. АТ «Полтава-Банк» застосовує тристадійну модель знецінення активів, що дозволяє диференціювати рівень резервування залежно від зміни кредитного ризику та факту дефолту позичальника. Особливістю цієї моделі в умовах війни є використання декількох макроекономічних сценаріїв – оптимістичного та песимістичного, причому з підвищеною вагою несприятливих прогнозів. При цьому банк коригує параметри оцінки, орієнтуючись на системні показники, оприлюднені НБУ, що підвищує консервативність підходу до резервування.

Макроекономічні чинники відіграють вирішальну роль у формуванні кредитного ризику. Ймовірність дефолту позичальників в АТ «Полтава-Банк» переглядається з урахуванням динаміки реального ВВП, інфляційних процесів, рівня безробіття та валютних коливань. Воєнний стан суттєво ускладнює прогнозування цих показників, що змушує банк регулярно оновлювати макроекономічні припущення, спираючись на дані НБУ, МВФ і Світового банку, та адаптувати кредитну політику до нових ризиків. За таких умов ефективне управління кредитним ризиком потребує не лише нормативного та процедурного забезпечення, а й застосування аналітичних інструментів, здатних кількісно оцінювати вплив ключових факторів ризику.

Одним із таких інструментів є кореляційно-регресійний аналіз, який дозволяє виявити взаємозв'язок між рівнем проблемної заборгованості та фінансовими і макроекономічними показниками. З метою кількісного оцінювання впливу фінансових і макроекономічних чинників на рівень кредитного ризику АТ «Полтава-Банк» проведено багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз із використанням інструментарію Microsoft Excel (пакет «Аналіз даних»). Дослідження базується на річних статистичних даних за 2021–2024 рр. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Вихідні дані для побудови кореляційно-регресійної моделі кредитного ризику АТ «Полтава-Банк»

Показник	2024 р.	2023 р.	2022 р.	2021 р.	Відхилення
Частка проблемних кредитів (NPL), %	48,66%	47,54%	81,59%	12,58%	36,07%
Активи банку, млрд грн	5542,03	4822,22	3440,31	3440,31	2101,73
Облікова ставка НБУ, %	25,00	16,50	13,00	8,50	16,50

Джерело: побудовано автором на основі [33-34]

З метою усунення проблеми перевизначеності було побудовано двохфакторну модель:

$$NPL = \beta_0 + \beta_1 \cdot \text{Активи} + \beta_2 \cdot \text{Облікова ставка} + \varepsilon_t$$

де β_0 – вільний член рівняння;

β_1, β_2 – коефіцієнти регресії, що відображають силу та напрям впливу відповідних факторів;

ε_t – випадкова похибка моделі, що відображає вплив інших неформалізованих факторів.

Результати проведеного аналізу за 2021-2024 рр. підтверджують, що рівень кредитного ризику АТ «Полтава-Банк», виміряний часткою проблемних кредитів (NPL), формується під істотним впливом як внутрішніх параметрів діяльності банку, так і зовнішніх монетарних умов.

Зокрема, побудована спрощена регресійна модель із двома найбільш значущими факторами – обсягом активів банку та обліковою ставкою Національного банку України – засвідчила, що зростання активів має обернений вплив на рівень NPL. Це свідчить про те, що в умовах воєнного стану масштабування діяльності банку, диверсифікація кредитного портфеля та підвищення якості управління активами виступають важливими чинниками зниження кредитного ризику.

Водночас підвищення облікової ставки НБУ демонструє прямий вплив на зростання частки проблемних кредитів, що зумовлено подорожчанням кредитних ресурсів і ускладненням обслуговування боргових зобов'язань позичальниками. Цей результат має особливе значення для мінімізації кредитного ризику в умовах воєнного стану, оскільки підтверджує необхідність адаптації кредитної політики банку до жорстких монетарних умов, зокрема шляхом обмеження ризикового кредитування та перегляду умов фінансування.

Таблиця 3.4

Результати регресійного моделювання залежності кредитного ризику АТ
«Полтава-Банк» від зовнішніх факторів

Змінна	Коефіцієнт β	Стандартна похибка	t-статистика	Значущість (P-value)
Константа	-62,4	45,1	-1,38	0,39
Активи	-0,012	0,006	-2,01	0,18
Облікова ставка	3,21	1,47	2,18	0,16

Джерело: розраховано автором

Отримані результати кореляційно-регресійного аналізу свідчать, що мінімізація кредитних ризиків АТ «Полтава-Банк» у період воєнного стану має базуватися на поєднанні макропруденційного підходу та внутрішніх управлінських рішень. З практичної точки зору це означає доцільність посилення контролю за темпами нарощування кредитного портфеля, концентрацією ризиків, а також урахування впливу змін облікової ставки НБУ під час оцінювання платоспроможності позичальників і формування резервів.

З урахуванням викликів воєнного періоду та міжнародного досвіду, у практиці АТ «Полтава-Банк» можна виокремити низку ключових напрямів мінімізації кредитного ризику (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Напрями мінімізації кредитного ризику АТ «Полтава-Банк» в умовах воєнного стану

Джерело: складено автором на основі внутрішніх документів АТ «Полтава-Банк», [35, 40, 44, 46, 49]

1. Посилення превентивного управління ризиком. Міжнародна практика (зокрема досвід банків ЄС і США) свідчить, що ефективне зниження кредитного

ризик базується на ранньому виявленні проблемних позичальників. У цьому контексті АТ «Полтава-Банк» варто орієнтуватися на розвиток елементів системи раннього попередження (Early Warning System), яка включає фінансові, поведінкові та нефінансові індикатори ризику. В умовах війни до таких індикаторів додатково варто віднести перебої в господарській діяльності, релокація бізнесу, затримки з поданням фінансової звітності та зміна джерел грошових потоків позичальників.

2. Диверсифікація кредитного портфеля. Результати проведеного кореляційно-регресійного аналізу показали наявність оберненого зв'язку між зростанням активів банку та рівнем проблемної заборгованості. Це підтверджує доцільність стратегії диверсифікації кредитного портфеля як одного з ключових інструментів зниження ризику. У практиці АТ «Полтава-Банк» диверсифікацію варто реалізувати через обмеження концентрації на окремих галузях і регіонах, а також через переорієнтацію кредитування на більш стійкі сегменти економіки.

3. Адаптація кредитної політики до жорстких монетарних умов. Як засвідчив регресійний аналіз, підвищення облікової ставки НБУ має прямий вплив на зростання частки проблемних кредитів. Це означає, що в умовах воєнного стану банк має коригувати умови кредитування з урахуванням підвищеної вартості ресурсів. До таких заходів належать перегляд процентних ставок, скорочення строків кредитування, підвищення вимог до фінансової стійкості позичальників та посилення контролю за борговим навантаженням.

4. Активне управління проблемною заборгованістю (NPL-менеджмент). Відповідно до міжнародного досвіду, зокрема практик ЄЦБ, ефективне зниження кредитного ризику неможливе без спеціалізованих процедур роботи з проблемними активами. У діяльності АТ «Полтава-Банк» це варто реалізувати через реструктуризацію життєздатних позичальників, списання безнадійної заборгованості, а також використання державних програм підтримки, зокрема програм портфельних гарантій.

5. Підвищення ролі забезпечення та управління заставами. Умови воєнного стану суттєво підвищують ризик втрати або знецінення заставного майна. Тому

АТ «Полтава-Банк» варто застосовувати консервативний підхід до оцінки забезпечення, не враховуючи активи, розташовані на тимчасово окупованих територіях або в зоні активних бойових дій. Такий підхід узгоджується з міжнародними рекомендаціями щодо обліку кредитного ризику в кризових умовах.

Таким чином, мінімізація кредитних ризиків АТ «Полтава-Банк» в умовах воєнного стану має ґрунтуватися на комплексному поєднанні міжнародних підходів, регуляторних вимог і власних аналітичних інструментів банку. Реалізація зазначених напрямів сприятиме підвищенню якості кредитного портфеля, зниженню рівня проблемної заборгованості та забезпеченню фінансової стійкості банку в умовах тривалої економічної й безпекової нестабільності.

Висновок до розділу 3

У третьому розділі було досліджено сучасні підходи та практичні напрями підвищення ефективності оцінювання й регулювання кредитного ризику банківських установ із урахуванням міжнародного досвіду та специфіки функціонування АТ «Полтава-Банк» в умовах воєнного стану. Проведений аналіз дозволив сформулювати цілісне бачення трансформації системи управління кредитним ризиком під впливом макроекономічної нестабільності, безпекових викликів і жорсткішого регуляторного середовища.

Було розглянуто світовий досвід управління кредитними ризиками, зокрема практики банків ЄС, США та рекомендації Базельського комітету й Європейського центрального банку. Встановлено, що ключовими тенденціями міжнародної практики є перехід до превентивного управління ризиком, розвиток систем раннього попередження, активне використання стрес-тестування, а також інституціоналізація NPL-менеджменту.

Також проаналізовано напрями мінімізації кредитних ризиків АТ «Полтава-Банк» в умовах воєнного стану. Встановлено, що система управління кредитним ризиком банку має комплексний характер і поєднує стратегічні, операційні та

аналітичні інструменти. Особливе значення в сучасних умовах відіграють консервативна кредитна політика, жорстке лімітування концентрації ризиків, сценарний підхід до оцінки очікуваних кредитних збитків та активне управління проблемною заборгованістю. Проведений кореляційно-регресійний аналіз підтвердив істотний вплив як внутрішніх фінансових параметрів (зокрема обсягу активів), так і зовнішніх монетарних чинників (облікової ставки НБУ) на рівень кредитного ризику. Це обґрунтовує доцільність поєднання мікропруденційних рішень банку з урахуванням макроекономічних умов.

Загалом результати дослідження свідчать, що підвищення ефективності оцінювання та регулювання кредитного ризику банку можливе лише за умови інтеграції міжнародних підходів, вимог регулятора та власних аналітичних інструментів банку. Для АТ «Полтава-Банк» у період воєнного стану пріоритетними є розвиток превентивних механізмів управління ризиком, удосконалення моделей оцінки кредитного ризику, активна робота з проблемними активами та постійна адаптація кредитної політики до змін монетарного й макроекономічного середовища. Реалізація зазначених напрямів сприятиме зниженню рівня проблемної заборгованості, підвищенню фінансової стійкості банку та забезпеченню його здатності ефективно виконувати функції фінансового посередництва навіть в умовах тривалої економічної нестабільності.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра розглянуто теоретичні та практичні аспекти оцінки та регулювання кредитного ризику банку. Результати дослідження дали змогу сформулювати наступні висновки та рекомендації.

1. Узагальнено наукові підходи до визначення змісту кредитного ризику банку та його класифікації. Встановлено, що кредитний ризик має багатофакторну природу й формується під впливом як внутрішніх чинників діяльності банку, так і зовнішнього макроекономічного середовища. Обґрунтовано доцільність розгляду кредитного ризику не лише як імовірності дефолту позичальника, а як системного ризику, що впливає на ліквідність, прибутковість і капітал банку. Узагальнення наукових підходів дало змогу систематизувати класифікацію кредитного ризику за обсягом охоплення, контрагентами, часом прояву, джерелами виникнення, рівнем концентрації та характером наслідків.

2. Досліджено методи оцінки кредитного ризику, що застосовуються в сучасній банківській практиці. Встановлено, що традиційні коефіцієнтні та експертні методи поступово доповнюються кількісними моделями, зокрема рейтинговими системами, скоринговими моделями та економетричними підходами. Особливу роль у сучасних умовах відіграє оцінка очікуваних кредитних збитків відповідно до вимог МСФЗ 9, яка базується на сценарному підході та враховує макроекономічні чинники. Наведено характеристику основних методів оцінки кредитних ризиків банківських установ. Доведено, що поєднання кількісних і якісних методів дозволяє підвищити точність оцінювання кредитного ризику та своєчасно ідентифікувати проблемні активи.

3. Проаналізовано нормативно-правові засади регулювання кредитного ризику в банківській системі України. Встановлено, що регуляторна діяльність Національного банку України спрямована на забезпечення стабільності банківської системи шляхом упровадження економічних нормативів, вимог до капіталу, резервування та управління ризиками. Доведено, що національна

система регулювання кредитного ризику загалом узгоджується з міжнародними стандартами, проте потребує подальшої адаптації до умов воєнного стану та підвищеної макроекономічної невизначеності.

4. Здійснено аналіз кредитного ризику банківської системи України. Виявлено тенденції зростання частки проблемних кредитів у кризові періоди та залежність якості кредитного портфеля від макроекономічної динаміки, монетарної політики та безпекових факторів. Проаналізовано пруденційні нормативи кредитного ризику та визначено, що протягом 2021–2025 рр. перебували в межах установлених НБУ граничних значень, що свідчить про зниження концентрації кредитних ризиків і підвищення стійкості банківського сектору. Обґрунтовано, що кредитний ризик в українській банківській системі має циклічний характер і суттєво загострюється в умовах економічних шоків, що підвищує вимоги до системи ризик-менеджменту банків.

5. Здійснено комплексну оцінку фінансового стану та рівня кредитного ризику АТ «Полтава-Банк» на основі аналізу структури активів, зобов'язань, капіталу, доходів і витрат, а також показників якості кредитного портфеля за 2022–2024 рр. Встановлено, що загальна сума активів банку зросла на 40,2 %, що свідчить про розширення масштабів діяльності банку. При цьому частка кредитного портфеля в активах зменшилася з 36 % до 22 %, що вказує на більш обережну кредитну політику в умовах підвищеної невизначеності.

Аналіз кредитного портфеля показав, що його обсяг за мінусом резервів у 2024 р. становив на 4 % менше порівняно з 2022 р. Це скорочення супроводжувалося зростанням резервів під знецінення кредитів на 55 %, що свідчить про консервативний підхід банку до оцінки кредитного ризику. Частка проблемних кредитів (NPL) знизилася з критичного рівня 81,59 % у 2022 р. до 48,66 % у 2024 р., що є позитивною тенденцією, однак усе ще характеризує кредитний портфель як високоризиковий.

Частка прострочених і знецінених кредитів залишалася високою (близько 49 %), що підтверджує необхідність подальшого вдосконалення системи управління кредитним ризиком. Проведений аналіз прибутковості кредитних операцій

показав зниження чистої процентної маржі з 7,42 % у 2022 р. до 5,64 % у 2024 р., що відображає вплив зростання процентних витрат і посилення монетарної політики НБУ. Загалом результати оцінки фінансового стану АТ «Полтава-Банк» свідчать, що банк зберігає достатній рівень фінансової стійкості, однак рівень кредитного ризику залишається суттєвим і потребує постійного моніторингу та активного управління, особливо в умовах воєнного стану.

6. Досліджено світовий досвід оцінювання та управління кредитними ризиками банків. Узагальнення практик банків ЄС, США та рекомендацій Базельського комітету дозволило виділити ключові напрями сучасного ризик-менеджменту, зокрема розвиток систем раннього попередження, активний NPL-менеджмент, використання стрес-тестування та сценарного аналізу. Порівняння міжнародного досвіду з практикою українських банків показало, що вітчизняна система управління кредитним ризиком загалом відповідає базовим міжнародним вимогам, однак потребує подальшого розвитку в частині превентивного управління, використання кількісних моделей і поглиблення аналізу макроекономічних факторів. Адаптація міжнародних підходів до умов діяльності АТ «Полтава-Банк», зокрема розвиток систем раннього попередження, активне управління проблемною заборгованістю та використання сценарного аналізу, може суттєво підвищити ефективність оцінювання та регулювання кредитного ризику в умовах воєнного стану.

7. Обґрунтовано напрями мінімізації кредитних ризиків АТ «Полтава-Банк» в умовах воєнного стану. Запропоновано комплексний підхід, який поєднує стратегічне управління, консервативну кредитну політику, адаптацію моделей оцінки ризику до макроекономічних умов, активне управління проблемною заборгованістю та використання кількісних аналітичних інструментів. Обґрунтовано доцільність інтеграції міжнародних підходів у практику банку з урахуванням національних регуляторних вимог і специфіки воєнного періоду. Проведений кореляційно-регресійний аналіз підтвердив істотний вплив як внутрішніх фінансових параметрів (зокрема обсягу активів), так і зовнішніх монетарних чинників (облікової ставки НБУ) на рівень кредитного ризику. Це

обґрунтовує доцільність поєднання мікропруденційних рішень банку з урахуванням макроекономічних умов.

Загалом результати магістерської роботи підтверджують, що підвищення ефективності оцінювання та регулювання кредитного ризику можливе лише за умови системного поєднання теоретичних знань, аналітичних методів і практичних інструментів управління. Реалізація запропонованих напрямів мінімізації кредитного ризику сприятиме зміцненню фінансової стійкості АТ «Полтава-Банк», зниженню рівня проблемної заборгованості та підвищенню стійкості банківської діяльності в умовах тривалої економічної й безпекової нестабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Altman E. I. Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *Journal of Finance*. 1968. Vol. 23, №. 4. P. 589–609.
2. Bank for International Settlements. *IFRS 9 and expected loss provisioning – executive summary*. Basel: BIS, 2017. URL: <https://www.bis.org/fsi/fsisummaries/ifrs9.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).
3. Basel Committee on Banking Supervision. *International convergence of capital measurement and capital standards*. Basel: Bank for International Settlements, 2006.
4. Basel Committee on Banking Supervision. *International convergence of capital measurement and capital standards: a revised framework (comprehensive version)*. Basel: Bank for International Settlements, 2006. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf> (дата звернення: 12.12.2025).
5. Basel Committee on Banking Supervision. *Basel III: a global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*. Basel: Bank for International Settlements, 2011 (rev.). URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs189.htm> (дата звернення: 12.12.2025).
6. Board of Governors of the Federal Reserve System. *2024 supervisory stress test methodology*. Washington, DC: Federal Reserve, 2024. URL: <https://www.federalreserve.gov/publications/files/2024-march-supervisory-stress-test-methodology.pdf> (дата звернення: 12.12.2025).
7. Derkachenko A. V., Худолій Ю. С. Аналіз бізнес-моделей банків України. *Облік і фінанси*. 2018. № 2 (80). С. 76–83. URL: <https://afj.org.ua/pdf/574-analiz-biz-nes-modeley-bankiv-ukraini.pdf> (дата звернення: 15.12.2025).
8. Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms (CRD IV). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj/eng> (дата звернення: 12.12.2025).

9. Drehmann M., Borio C. The credit cycle and macroprudential policy. *BIS Quarterly Review*. March 2012. P. 1–14.
10. Довгаль Ю. С., Гребінь О. М. Оцінка ефективності управління ліквідністю на рівні комерційного банку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*: зб. наук. праць. Харків: ХІБС УБС НБУ, 2011. № 1 (10). С. 32–38.
11. Довгаль Ю. С., Чамара Р. О. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та ефективні шляхи її забезпечення. *Фінансовий простір*. 2015. № 1. С. 130–136.
12. European Banking Authority. *Final report – Guidelines on loan origination and monitoring (EBA/GL/2020/06)*. Paris: EBA, 2020. URL: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2020/Guidelines%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring/884283/EBA%20GL%202020%2006%20Final%20Report%20on%20GL%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring.pdf (дата звернення: 10.10.2025).
13. Financial Accounting Standards Board. *ASU 2016-13 – Financial instruments – credit losses (Topic 326): measurement of credit losses on financial instruments*. Norwalk, CT: FASB, 2016. URL: <https://www.fasb.org/page/document?pdf=ASU+2016-13.pdf> (дата звернення: 10.10.2025).
14. Gordy M. A. A risk-factor model foundation for ratings-based bank capital rules. *Journal of Financial Intermediation*. 2003. Vol. 12, №. 3. P. 199–232.
15. Gorton G., Metrick A. Regulating the shadow banking system. *Brookings Papers on Economic Activity*. 2010. №. 2. P. 261–312.
16. IFRS Foundation. *IFRS 9 Financial instruments*. London: IFRS Foundation, чинна редакція. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2021/issued/part-a/ifrs-9-financial-instruments.pdf> (дата звернення: 13.10.2025).
17. Jorion P. *Financial risk manager handbook*. Hoboken: Wiley, 2011. 816 p.

18. Кишакевич Б., Юзв'як О. Моделювання економічного капіталу банку для кредитного та ринкового ризиків. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2015. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3%281%29_26.
19. Король М. М. *Функціонування банківських систем у глобальному економічному просторі*: монографія. Ужгород: Говерла, 2020. 426 с.
20. Кущик А. П. *Управління ризиками*: навч. посіб. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2024. 119 с.
21. Ларіонова К., Танасієнко Н. Теоретичні основи управління кредитним ризиком банку. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 5 (322). С. 422–428. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-68>.
22. Онищенко В. О., Довгаль Ю. С., Гребінь О. М. Досвід зарубіжних країн щодо оцінки фінансового стану банків. *Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України*: зб. наук. праць. 2012. Вип. 35. С. 25–33.
23. Онищенко В. О., Довгаль Ю. С., Тітович В. Стан та особливості формування ліквідності комерційних банків України в сучасних умовах. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2014. № 3. С. 54–57.
24. Петрук А. О. *Фінансова стабільність комерційних банків з урахуванням операцій з похідними фінансовими інструментами*: монографія. Житомир: Рута, 2024. 303 с.
25. Regulation (EU) № 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms (CRR). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj/eng> (дата звернення: 03.01.2026).
26. Rockafellar R. T., Uryasev S. Conditional value-at-risk for general loss distributions. *Journal of Banking & Finance*. 2002. Vol. 26, №. 7. P. 1443–1471.
27. Романенко Є. О., Богданенко А. І. *Стратегія Національного банку України «Фінансова фортеця України»*: понятійно-термінологічний словник: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2023. 423 с.

28. Saunders A., Allen L. *Credit risk management in and out of the financial crisis*. Hoboken: Wiley, 2010. 432 p.
29. Хома І., Лук'янський О. Теоретико-методологічні аспекти вдосконалення управління кредитним ризиком в банку. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 2 (49). С. 295–301. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-47>. (дата звернення: 11.12.2025).
30. Худолій Ю. С. Особливості сучасної концепції управління капіталізацією банків в Україні. *Економіка і регіон*. 2015. № 4 (53). С. 129–136.
31. Худолій Ю. С., Андрієць Т. Р. Аналіз використання фінансових інновацій у банківській сфері України. *Ефективна економіка*. 2024. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.79> (дата звернення: 11.12.2025).
32. Швець Н. VaR як основний метод розрахунку інтегрального фінансового ризику банківських установ. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9.
33. Сайт Національного Банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.
34. Офіційний сайт АТ «Полтава-Банк». URL: <https://poltavabank.com/>.
35. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351. *Законодавство України* / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0351500-16> (дата звернення: 21.12.2025).
36. Про затвердження змін до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: постанова Правління Національного банку України від 26.01.2021 № 8. *Законодавство України* / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/v_000820-21 (дата звернення: 21.12.2025).
37. Про затвердження змін до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: постанова Правління Національного банку України від 18.07.2025 № 79. *Законодавство України* / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0079500-25> (дата звернення: 21.12.2025).

38. Про внесення змін до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: постанова Правління Національного банку України від 15.11.2025 № 139. *Законодавство України* / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0139500-25> (дата звернення: 21.12.2025).

39. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: постанова Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64. *Законодавство України* / Верховна Рада України.

40. Ковальська О. В. *Управління проблемними кредитами банків*. Миколаїв: Чорноморський національний університет імені Петра Могили, 2023. URL: <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2655/1/Ковальська.pdf>. (дата звернення: 21.12.2025).

41. Костюченко О., Стефанчук М., Коробцова Д., Сонюк О. Мінімізація проблемних кредитів у банках: економіко-правовий аспект державного регулювання. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. № 2 (37). С. 47–54. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i37.229686>. (дата звернення: 21.12.2025).

42. Крухмаль О. В., Павленко Л. Д., Тарасенко Я. Ю. Проблемні кредити банків: сутність та причини виникнення. *Modern Economics*. 2021. № 25. С. 120–126. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/problem-loans-essence-and-causes>. (дата звернення: 09.01.2026).

43. Сарахман О., Шурпенкова Р. Оцінка кредитного ринку банківських установ: нові інструменти виявлення ризику та управління ним. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. Вип. 7. С. 238–250.

44. Орлов М. С. Організація і методика стрес-тестування ризиків банківської діяльності. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 8. С. 64–69.

45. Проценко І. І. *Банківський ризик-менеджмент*: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2021.

46. Ніколаєва А. Теоретико-методичні аспекти функціонування системи управління проблемними кредитами в банках. *Економічний форум*. 2022. № 12 (3). С. 185–193.

47. Приказнюк Н., Загороднюк Ю. Сучасні підходи до управління проблемними кредитами в банках. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 73. С. 103–109.

48. Рівень непрацюючих кредитів // Національний банк України. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>. (дата звернення: 09.01.2026).

49. Ukraine Resilience and Livelihoods Framework // European Bank for Reconstruction and Development. 2023. URL: <https://www.ebrd.com/home/work-with-us/projects/psd/53662.html>. (дата звернення: 09.01.2026).

50. Ozili P. K. Non-performing loans and financial development: new evidence. *The Journal of Risk Finance*. 2019. Vol. 20. №. 1. P. 59–81.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Аналіз балансу АТ «Полтава-Банк»

Найменування статті	2024 рік	2023 рік	2022 рік	Відхилення		Темп приросту	
				2023/2024	2022/2023	2023/2024	2022/2023
АКТИВИ							
Грошові кошти та їх еквіваленти	824668	1088249	219200	-263 581	869049	-24,22%	396,46%
Кредити та аванси банкам	30854	30648	33550	206	-2902	0,67%	-8,65%
Кредити та аванси клієнтам	1194985	990620	1171928	204 365	-181308	20,63%	-15,47%
Інвестиції в цінні папери	3074752	2348070	1681331	726 682	666739	30,95%	39,66%
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	24833	8971	10458	15 862	-1487	176,81%	-14,22%
Основні засоби	347448	280779	296409	66 669	-15630	23,74%	-5,27%
Інші фінансові активи	6006	5712	9460	294	-3748	5,15%	-39,62%
Інші нефінансові активи	8276	49964	9788	-41 688	40176	-83,44%	410,46%
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	30208	19204	5134	11 004	14070	57,30%	274,06%
Загальна сума активів	5542030	4822217	3440305	719 813	1381912	14,93%	40,17%
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ							
Кошти клієнтів	4361563	3746592	2396263			0,00%	0,00%
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	2009	857	43	1 152	814	134,42%	1893,02%
Інші фінансові зобов'язання	5311	6699	5238	-1 388	1461	-20,72%	27,89%
Інші нефінансові зобов'язання	15899	13389	12120	2 510	1269	18,75%	10,47%
Поточні податкові зобов'язання	46482	51198	8001	-4 716	43197	-9,21%	539,90%
Відстрочені податкові зобов'язання	21371	15512	10483	5 859	5029	37,77%	47,97%
Загальна сума зобов'язань	4452635	3834247	2572147	618 388	1262100	16,13%	49,07%
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ							
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ							
Статутний капітал	629244	561013	454875	68 231	106138	12,16%	23,33%
Нерозподілений прибуток	160071	154206	121687	5 865	32519	3,80%	26,72%
Емісійний дохід	60	60	60	0	0	0,00%	0,00%
Резервні та інші фонди банку	129369	121714	107848	7 655	13866	6,29%	12,86%
Інші резерви	170651	150977	183688	19 674	-32711	13,03%	-17,81%
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського підприємства	1089395	987970	868158	101 425	119812	10,27%	13,80%
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	5542030	4822217	3440305	719 813	1381912	14,93%	40,17%

Додаток Б

Таблиця Б.1

Аналіз доходів АТ «Полтава-Банк»

Найменування статті	2024 рік	2023 рік	2022 рік	Відхилення	
				2024 до 2023	2024 до 2022
Процентні доходи	567 639	542 225	364 937	202 702	155,54%
Комісійні доходи	126 734	120 524	103 629	23 105	122,30%
Інші доходи	7 722	9 750	8 068	-346	95,71%
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-208	25	-210	2	99,05%
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з іноземною валютою	19 056	15 923	14 067	4 989	135,47%
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти	-638	1 622	1 833	-2 471	-34,81%
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	-414	-302	1 177	-1 591	-35,17%
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	-799	-73 313	-120 773	119 974	0,66%
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	6 489	-9 515	9	6 480	72100,00%

Таблиця Б.2

Аналіз витрат АТ «Полтава-Банк»

Найменування статті	2024 рік	2023 рік	2022 рік	Відхилення	
				2024 до 2023	2024 до 2022
Процентні витрати	255341	189180	109 699	145 642	232,77%
Комісійні витрати	12148	6739	4 262	7 886	285,03%
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	-414	-302	1 177	-1 591	-35,17%
Витрати на виплати працівникам	182010	157922	139732	42 278	130,26%
Амортизаційні витрати	19436	13 871	10452	8 984	185,95%
Інші адміністративні та операційні витрати	86255	60 593	57380	28 875	150,32%
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	89070	84 911	10 031	79 039	887,95%

Додаток В

АТ «Полтава-банк»

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН, У ПОРЯДКУ ЛІКВІДНОСТІ
на 31 грудня 2023 року

Найменування статті	При- міт- ки	31.12.2023	31.12.2022
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	1 088 249	427 837
Кредити та аванси банкам	7	30 648	38 262
Кредити та аванси клієнтам	8	990 620	1 245 624
Інвестиції в цінні папери	9	2 348 070	2 197 109
Інвестиційна нерухомість	10	-	3 047
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	8 971	9 215
Основні засоби	12	280 779	286 734
Інші фінансові активи	13	5 712	46 155
Інші нефінансові активи	14	49 964	9 425
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	15	19 204	19 204
Загальна сума активів		4 822 217	4 282 612
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	16	-	139 993
Кошти клієнтів	17	3 746 592	3 197 189
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	18	857	3 963
Інші фінансові зобов'язання	19,20	6 699	9 133
Інші нефінансові зобов'язання	21	13 389	12 258
Поточні податкові зобов'язання		51 198	2 813
Відстрочені податкові зобов'язання	29	15 512	9 752
Загальна сума зобов'язань		3 834 247	3 375 101
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	22	561 013	561 013
Нерозподілений прибуток		154 206	44 893
Емісійний дохід	22	60	60
Резервні та інші фонди банку		121 714	119 655
Інші резерви	23	150 977	181 890
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського підприємства		987 970	907 511
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		4 822 217	4 282 612

Затверджено до випуску та підписано 26 березня 2024 року

Голова Правління В.С. Переверзев

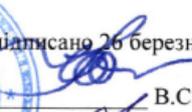
Головний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД, ПРИБУТОК АБО ЗБИТОК, ЗА ХАРАКТЕРОМ ВИТРАТ ЗА 2023 РІК

Найменування статті	При- міт- ки	Звітний період	Попередній період
Прибуток(збиток)			
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		353 045	255 238
Процентні доходи	25	542 225	364 937
Процентні витрати	25	(189 180)	(109 699)
Комісійні доходи	26	120 524	103 629
Комісійні витрати	26	(6 739)	(4 262)
Інші доходи	27	9 750	8 068
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		25	(210)
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з іноземною валютою		15 923	14 067
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 622	1 833
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(302)	1 177
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9		(73 313)	(120 773)
Витрати на виплати працівникам	28	(157 922)	(139 732)
Амортизаційні витрати	28	(13 871)	(10 452)
Інші адміністративні та операційні витрати	28	(60 593)	(57 380)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	28	(9 515)	9
Прибуток/(збиток) від операційної діяльності		178 634	51 212
Прибуток/(збиток) до оподаткування		178 634	51 212
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	29	(84 911)	(10 031)
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		93 723	41 181
Прибуток/(збиток)		93 723	41 181
Прибуток/(збиток), що відноситься до власників материнського підприємства		93 723	41 181
Прибуток на акцію			
Базовий прибуток на акцію			
Базовий прибуток (збиток) на акцію від діяльності, що триває		0,12	0,05
Загальна сума базового прибутку (збитку) на акцію		0,12	0,05
Розбавлений прибуток на акцію			
Розбавлений прибуток(збиток) на акцію від діяльності, що триває		0,12	0,05
Загальна сума розбавленого прибутку (збитку) на акцію		0,12	0,05
Прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток(збиток) на акцію що належить власникам банку	30	0,12	0,05
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Розбавлений прибуток(збиток) на акцію, що належить власникам банку	30	0,12	0,05
Прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку		0,12	0,05
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку		0,12	0,05

Затверджено до випуску та підписано 26 березня 2024 року

Голова Правління В.С. ПереверзевГоловний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД, КОМПОНЕНТИ ІНШОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ, ВІДОБРАЖЕНІ ПІСЛЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЗА 2023 РІК

	При- міт- ки	Звітний період	Попередній період
Звіт про сукупний дохід			
Прибуток(збиток)		93 723	41 181
Інший сукупний дохід			
Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування			
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки(збитки) від переоцінки основних засобів, активів за наданим правом використання та нематеріальних активів		(16 321)	-
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки(збитки) від інвестицій в інструменти капіталу		(2)	(2)
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки(збитки) від переоцінки		-	-
Загальна сума іншого сукупного доходу, який не буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування		(16 323)	(2)
Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, після оподаткування		3 096	(1 796)
Загальна сума іншого сукупного доходу, який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування		3 096	(1 796)
Загальна сума іншого сукупного доходу		(13 227)	(1 798)
Загальна сума сукупного доходу		80 496	39 383
Сукупний дохід, що відноситься до:			
Сукупний дохід, що відноситься до власників материнського підприємства		80 496	39 383

Затверджено до випуску та підписано 26 березня 2024 року

Голова Правління В.С. Переверзев

Головний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

Поточний звітний період	Звіт про зміни у власному капіталі																		Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства	Власний капітал
	Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства																			
	Статутний капітал	Емісійний дохід		Резерв та інші фонди банку		Дооцінка		Інші резерви		Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	резерв під прибутки та збитки від інвестицій в інструменти капіталу	Інші резерви		Нерозподілений прибуток		Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства				
		раніше представлені	відображені в поточному періоді	раніше представлені	відображені в поточному періоді	раніше представлені	відображені в поточному періоді	раніше представлені	відображені в поточному періоді			раніше представлені	відображені в поточному періоді	раніше представлені	відображені в поточному періоді		раніше представлені	відображені в поточному періоді		
Звіт про зміни у власному капіталі																				
Звіт про зміни у власному капіталі																				
Власний капітал на початок періоду	561 013	561 013	60	60	119 655	119 655	184 016	184 016	(2 116)	(2 116)	(10)	(10)	181 890	181 890	44 893	44 893	907 511	907 511	907 511	907 511
Зміни у власному капіталі																				
Сукупний дохід																				
Прибуток(збиток)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93 723	93 723	93 723	93 723	93 723	93 723
Інший сукупний дохід	-	-	-	-	-	-	(16 321)	(16 321)	3 096	3 096	(2)	(2)	(13 227)	(13 227)	-	-	(13 227)	(13 227)	(13 227)	(13 227)
Сукупний дохід	-	-	-	-	-	-	(16 321)	(16 321)	3 096	3 096	(2)	(2)	(13 227)	(13 227)	93 723	93 723	80 496	80 496	80 496	80 496
Дивіденди, визнані як розподіл між власниками	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(37)	(37)	(37)	(37)	(37)	(37)
Збільшення(зменшення) власного капіталу	-	-	-	-	-	-	(16 321)	(16 321)	3 096	3 096	(2)	(2)	(13 227)	(13 227)	93 686	93 686	80 459	80 459	80 459	80 459
Розподіл прибутку минулих років	-	-	-	-	2 059	2 059	(17 686)	(17 686)	-	-	-	-	(17 686)	(17 686)	15 627	15 627	-	-	-	-
Власний капітал на кінець періоду	561 013	561 013	60	60	121 714	121 714	150 009	150 009	980	980	(12)	(12)	150 977	150 977	154 206	154 206	987 970	987 970	987 970	987 970

Затверджено до випуску та підписано 26 березня 2024 року
 Голова Правління В.С. Переверзев
 Головний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

Попередній звітний період	Звіт про зміни у власному капіталі																		Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства	Власний капітал
	Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства																			
	Статутний капітал	Емісійний дохід		Резерв та інші фонди банку		Дооцінка		Інші резерви		Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	резерв під прибутки та збитки від інвестицій в інструменти капіталу	Інші резерви		Нерозподілений прибуток		Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства				
		раніше представлені	відображені в поточному періоді	раніше представлені	відображені в поточному періоді	раніше представлені	відображені в поточному періоді	раніше представлені	відображені в поточному періоді			раніше представлені	відображені в поточному періоді	раніше представлені	відображені в поточному періоді		раніше представлені	відображені в поточному періоді		
Звіт про зміни у власному капіталі																				
Звіт про зміни у власному капіталі																				
Власний капітал на початок періоду	454 875	454 875	60	60	107 848	107 848	184 016	184 016	(320)	(320)	(8)	(8)	183 688	183 688	121 687	121 687	868 158	868 158	868 158	868 158
Зміни у власному капіталі																				
Сукупний дохід																				
Прибуток(збиток)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41 181	41 181	41 181	41 181	41 181	41 181
Інший сукупний дохід	-	-	-	-	-	-	-	-	(1 796)	(1 796)	(2)	(2)	(1 798)	(1 798)	-	-	(1 798)	(1 798)	(1 798)	(1 798)
Сукупний дохід	-	-	-	-	-	-	-	-	(1 796)	(1 796)	(2)	(2)	(1 798)	(1 798)	41 181	41 181	39 383	39 383	39 383	39 383
Дивіденди, визнані як розподіл між власниками	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(30)	(30)	(30)	(30)	(30)	(30)
Збільшення(зменшення) власного капіталу	-	-	-	-	-	-	(1 796)	(1 796)	(2)	(2)	(1 798)	(1 798)	41 151	41 151	39 353	39 353	39 353	39 353	39 353	39 353
Розподіл прибутку минулих років	106 138	106 138	-	-	11 807	11 807	-	-	-	-	-	-	-	-	(117 945)	(117 945)	-	-	-	-
Власний капітал на кінець періоду	561 013	561 013	60	60	119 655	119 655	184 016	184 016	(2 116)	(2 116)	(10)	(10)	181 890	181 890	44 893	44 893	907 511	907 511	907 511	907 511

Затверджено до випуску та підписано 26 березня 2024 року
 Голова Правління В.С. Переверзев
 Головний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ, ПРЯМИЙ МЕТОД ЗА 2023 РІК

Найменування статті	Примітки	Поточний звітний період	Попередній звітний період
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД (ДЛЯ) ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Класи надходжень грошових коштів від операційної діяльності			
Комісійні доходи, що отримані		120 412	103 554
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		25	(210)
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		15 923	14 067
Інші надходження грошових коштів від операційної діяльності		9 449	9 199
Класи виплат грошових коштів від операційної діяльності			
Комісійні витрати, що сплачені		(6 739)	(4 262)
Виплати працівникам та виплати від їх імені		(156 793)	(141 259)
Адміністративні витрати та інші операційні витрати, що сплачені		(60 443)	(56 964)
Чисті грошові потоки від (використані у) діяльності		(78 166)	(75 875)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості банків		8 341	(5 680)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів		228 955	(176 807)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		41 334	(34 537)
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		(50 616)	525
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків		(139 993)	6
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		541 835	806 361
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань		(364)	1 697
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань		1	1 666
Проценти сплачені		(181 612)	(107 314)
Проценти отримані		493 249	361 216
Повернення податків на прибуток (сплата)		(30 766)	(15 950)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності (використані в операційній діяльності)		832 198	755 308
ГРОШОВІ ПОТОКИ ВІД (ДЛЯ) ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Придбання цінних паперів		(198 172 948)	(172 886 831)
Надходження від реалізації інвестицій у цінні папери		198 089 774	172 417 399
Придбання основних засобів		(8 102)	(2 977)
Надходження від продажу основних засобів		359	4 201
Придбання нематеріальних активів		(1 370)	(549)
Надходження від продажу інвестиційної нерухомості		3 047	3 504
Придбання інвестиційної нерухомості		-	(3 504)
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності (використані в інвестиційній діяльності)		(89 240)	(468 757)
ГРОШОВІ ПОТОКИ ВІД (ДЛЯ) ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Дивіденди сплачені		(37)	(30)
Інші надходження (вибуття) грошових коштів		(3 399)	(2 456)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності (використані у фінансовій діяльності)		(3 436)	(2 486)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		(79 110)	(75 428)
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		660 412	208 637
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	6	427 837	219 200
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	6	1 088 249	427 837

Затверджено до випуску та підписано 26 березня 2024 року

Голова Правління В.С. Переверзев

Головний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

Додаток Г

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН, У ПОРЯДКУ ЛІКВІДНОСТІ
на 31 грудня 2024 року

Найменування статті	При- міт- ки	31.12.2024	31.12.2023
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	824 668	1 088 249
Кредити та аванси банкам	7	30 854	30 648
Кредити та аванси клієнтам	8	1 194 985	990 620
Інвестиції в цінні папери	9	3 074 752	2 348 070
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	24 833	8 971
Основні засоби	11	347 448	280 779
Інші фінансові активи	12	6 006	5 712
Інші нефінансові активи	13	8 276	49 964
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	14	30 208	19 204
Загальна сума активів		5 542 030	4 822 217
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	15	4 361 563	3 746 592
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	16	2 009	857
Інші фінансові зобов'язання	17,18	5 311	6 699
Інші нефінансові зобов'язання	19	15 899	13 389
Поточні податкові зобов'язання		46 482	51 198
Відстрочені податкові зобов'язання	20	21 371	15 512
Загальна сума зобов'язань		4 452 635	3 834 247
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	21	629 244	561 013
Нерозподілений прибуток		160 071	154 206
Емісійний дохід	21	60	60
Резервні та інші фонди банку		129 369	121 714
Інші резерви	22	170 651	150 977
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського підприємства		1 089 395	987 970
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		5 542 030	4 822 217

Затверджено до випуску та підписано 13 березня 2025 року

Голова Правління В.С. ПереверзевГоловний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД, ПРИБУТОК АБО ЗБИТОК, ЗА ХАРАКТЕРОМ ВИТРАТ ЗА 2024 РІК

Найменування статті	При- міт- ки	Звітний період	Попередній період
Прибуток(збиток)			
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		312 298	353 045
Процентні доходи	23	567 639	542 225
Процентні витрати	23	(255 341)	(189 180)
Комісійні доходи	24	126 734	120 524
Комісійні витрати	24	(12 148)	(6 739)
Інші доходи	25	7 722	9 750
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(208)	25
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з іноземною валютою		19 056	15 923
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		(638)	1 622
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(414)	(302)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9		(799)	(73 313)
Витрати на виплати працівникам	26	(182 010)	(157 922)
Амортизаційні витрати	26	(19 436)	(13 871)
Інші адміністративні та операційні витрати	26	(86 255)	(60 593)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	26	6 489	(9 515)
Прибуток/(збиток) від операційної діяльності		170 391	178 634
Прибуток/(збиток) до оподаткування		170 391	178 634
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	27	(89 070)	(84 911)
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		81 321	93 723
Прибуток/(збиток)		81 321	93 723
Прибуток/(збиток), що відноситься до власників материнського підприємства		81 321	93 723
Прибуток на акцію			
Базовий прибуток на акцію			
Базовий прибуток (збиток) на акцію від діяльності, що триває		0,11	0,12
Загальна сума базового прибутку (збитку) на акцію		0,11	0,12
Розбавлений прибуток на акцію			
Розбавлений прибуток(збиток) на акцію від діяльності, що триває		0,11	0,12
Загальна сума розбавленого прибутку (збитку) на акцію		0,11	0,12
Прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток(збиток) на акцію що належить власникам банку	28	0,11	0,12
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Розбавлений прибуток(збиток) на акцію, що належить власникам банку	28	0,11	0,12
Прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку		0,11	0,12
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку		0,11	0,12

Затверджено до випуску та підписано 13 березня 2025 року

Голова Правління В.С. ПереверзевГоловний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД, КОМПОНЕНТИ ІНШОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ, ВІДОБРАЖЕНІ ПІСЛЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЗА 2024 РІК

	При- міт- ки	Звітний період	Попередній період
Звіт про сукупний дохід			
Прибуток(збиток)		81 321	93 723
Інший сукупний дохід			
Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування			
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки(збитки) від переоцінки основних засобів, активів за наданим правом використання та нематеріальних активів		17 448	(16 321)
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки(збитки) від інвестицій в інструменти капіталу		1	(2)
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки(збитки) від переоцінки		-	-
Загальна сума іншого сукупного доходу, який не буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування		17 449	(16 323)
Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, після оподаткування		2 692	3 096
Загальна сума іншого сукупного доходу, який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування		20 141	3 096
Загальна сума іншого сукупного доходу		20 141	(13 227)
Загальна сума сукупного доходу		101 462	80 496
Сукупний дохід, що відноситься до:			
Сукупний дохід, що відноситься до власників материнського підприємства		101 462	80 496

Затверджено до випуску та підписано 13 березня 2025 року

Голова Правління В.С. Переверзев

Головний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

Поточний звітний період	Звіт про зміни у власному капіталі																Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства	Власний капітал		
	Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства																			
	Статутний капітал		Емісійний дохід		Резерви та інші фонди банку		Дооцінка		Інші резерви		Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		резерв під прибутки та збитки від інвестицій в інструменти капіталу		Інші резерви				Нерозподілений прибуток	
	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді			раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді
Звіт про зміни у капіталі																				
Звіт про зміни у власному капіталі																				
Власний капітал на початок періоду	561 013	561 013	60	60	121 714	121 714	150 009	150 009	980	980	(12)	(12)	150 977	150 977	154 206	154 206	987 970	987 970	987 970	987 970
Зміни у власному капіталі																				
Сукупний дохід																				
Прибуток(збиток)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81 321	81 321	81 321	81 321
Інший сукупний дохід	-	-	-	-	-	-	17 448	17 448	2 692	2 692	1	1	20 141	20 141	-	-	-	-	20 141	20 141
Сукупний дохід	-	-	-	-	-	-	17 448	17 448	2 692	2 692	1	1	20 141	20 141	-	-	81 321	81 321	101 462	101 462
Дивіденди, визнані як розподіл між власниками	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(37)	(37)	(37)	(37)
Збільшення(зменшення) власного капіталу	-	-	-	-	-	-	17 448	17 448	2 692	2 692	1	1	20 141	20 141	-	-	81 284	81 284	101 425	101 425
Розподіл прибутку минулих років	68 231	68 231	-	-	7 655	7 655	(467)	(467)	-	-	-	-	(467)	(467)	(75 419)	(75 419)	-	-	-	-
Власний капітал на кінець періоду	629 244	629 244	60	60	129 369	129 369	166 990	166 990	3 672	3 672	(11)	(11)	170 651	170 651	160 071	160 071	1 089 393	1 089 393	1 089 393	1 089 393

Затверджено до звіту за період з 13 березня 2025 року
 Голова Правління В.С. Переверзев
 Головний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

Попередній звітний період	Звіт про зміни у власному капіталі																Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства	Власний капітал		
	Власний капітал, що відноситься до власників материнського підприємства																			
	Статутний капітал		Емісійний дохід		Резерви та інші фонди банку		Дооцінка		Інші резерви		Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		резерв під прибутки та збитки від інвестицій в інструменти капіталу		Інші резерви				Нерозподілений прибуток	
	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді	раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді			раніше представлений	відоб-ражені в поточному періоді
Звіт про зміни у капіталі																				
Звіт про зміни у власному капіталі																				
Власний капітал на початок періоду	561 013	561 013	60	60	119 655	119 655	184 016	184 016	(2 116)	(2 116)	(10)	(10)	181 890	181 890	44 893	44 893	907 511	907 511	907 511	907 511
Зміни у власному капіталі																				
Сукупний дохід																				
Прибуток(збиток)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93 723	93 723	93 723	93 723
Інший сукупний дохід	-	-	-	-	-	-	(16 321)	(16 321)	3 096	3 096	(2)	(2)	(13 227)	(13 227)	-	-	(13 227)	(13 227)	(13 227)	(13 227)
Сукупний дохід	-	-	-	-	-	-	(16 321)	(16 321)	3 096	3 096	(2)	(2)	(13 227)	(13 227)	93 723	93 723	80 496	80 496	80 496	80 496
Дивіденди, визнані як розподіл між власниками	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(37)	(37)	(37)	(37)	(37)	(37)
Збільшення(зменшення) власного капіталу	-	-	-	-	-	-	(16 321)	(16 321)	3 096	3 096	(2)	(2)	(13 227)	(13 227)	93 686	93 686	80 459	80 459	80 459	80 459
Розподіл прибутку минулих років	-	-	-	-	2 059	2 059	(17 686)	(17 686)	-	-	-	-	(17 686)	(17 686)	15 627	15 627	-	-	-	-
Власний капітал на кінець періоду	561 013	561 013	60	60	121 714	121 714	150 009	150 009	980	980	(12)	(12)	150 977	150 977	154 206	154 206	987 970	987 970	987 970	987 970

Затверджено до звіту за період з 13 березня 2025 року
 Голова Правління В.С. Переверзев
 Головний бухгалтер Ю.Я. Вірстюк

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ, ПРЯМИЙ МЕТОД ЗА 2024 РІК

Найменування статті	Примітки	Поточний звітний період	Попередній звітний період
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД (ДЛЯ) ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Класи надходжень грошових коштів від операційної діяльності			
Комісійні доходи, що отримані		126 734	120 412
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(208)	25
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		19 056	15 923
Інші надходження грошових коштів від операційної діяльності		7 308	9 449
Класи виплат грошових коштів від операційної діяльності			
Комісійні витрати, що сплачені		(12 148)	(6 739)
Виплати працівникам та виплати від їх імені		(180 478)	(156 793)
Адміністративні витрати та інші операційні витрати, що сплачені		(86 255)	(60 443)
Чисті грошові потоки від (використані у) діяльності			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості банків		(209)	8 341
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів		(222 788)	228 955
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		(1 955)	41 334
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		35 940	(50 616)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків		-	(139 993)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		613 298	541 835
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань		11	(364)
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань		979	1
Проценти сплачені		(253 677)	(181 612)
Проценти отримані		553 129	493 249
Повернення податків на прибуток (сплата)		(93 743)	(30 766)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності (використані в операційній діяльності)			
		504 994	832 198
ГРОШОВІ ПОТОКИ ВІД (ДЛЯ) ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Придбання цінних паперів		(311 654 978)	(198 172 948)
Надходження від реалізації інвестицій у цінні папери		310 994 881	198 089 774
Придбання основних засобів		(86 450)	(8 102)
Надходження від продажу основних засобів		15 923	359
Придбання нематеріальних активів		(19 296)	(1 370)
Надходження від продажу інвестиційної нерухомості		-	3 047
Придбання інвестиційної нерухомості		-	-
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності (використані в інвестиційній діяльності)			
		(749 920)	(89 240)
ГРОШОВІ ПОТОКИ ВІД (ДЛЯ) ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Дивіденди сплачені		(37)	(37)
Інші надходження (вибуття) грошових коштів		(2 489)	(3 399)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності (використані у фінансовій діяльності)			
		(2 526)	(3 436)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		(16 129)	(79 110)
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів			
		(263 581)	660 412
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	6	1 088 249	427 837
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	6	824 668	1 088 249

Затверджено до випуску та підписано 13 березня 2025 року
 Голова Правління _____ В.С. Переверзев
 Головний бухгалтер _____ Ю.Я. Вірстюк

Додаток Д

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН, У ПОРЯДКУ ЛІКВІДНОСТІ
на 31 грудня 2022 року

Найменування статті	При- міт- ки	31.12.2022	31.12.2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	427 837	219 200
Кредити та аванси банкам	7	38 262	33 550
Кредити та аванси клієнтам	8	1 245 624	1 171 928
Інвестиції в цінні папери	9	2 197 109	1 681 331
Інвестиційна нерухомість	10	3 047	3 047
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	9 215	10 458
Основні засоби	12	286 734	296 409
Інші фінансові активи	13	46 155	9 460
Інші нефінансові активи	14	9 425	9 788
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	15	19 204	5 134
Загальна сума активів		4 282 612	3 440 305
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	16	139 993	139 999
Кошти клієнтів	17	3 197 189	2 396 263
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	18	3 963	43
Інші фінансові зобов'язання	19,20	9 133	5 238
Інші нефінансові зобов'язання	21	12 258	12 120
Поточні податкові зобов'язання		2 813	8 001
Відстрочені податкові зобов'язання	29	9 752	10 483
Загальна сума зобов'язань		3 375 101	2 572 147
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	22	561 013	454 875
Нерозподілений прибуток		44 893	121 687
Емісійний дохід	22	60	60
Резервні та інші фонди банку		119 655	107 848
Інші резерви	23	181 890	183 688
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського підприємства		907 511	868 158
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		4 282 612	3 440 305

Затверджено до випуску та підписано 17 березня 2023 року

Голова Правління _____ В.С. Переверзев

Головний бухгалтер _____ Ю.Я. Вірстюк

ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД, ПРИБУТОК АБО ЗБИТОК, ЗА ХАРАКТЕРОМ ВИТРАТ ЗА 2022 РІК

Найменування статті	При- міт- ки	Звітний період	Попередній період
Прибуток(збиток)			
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		255 238	178 097
Процентні доходи	25	364 937	261 491
Процентні витрати	25	(109 699)	(83 394)
Комісійні доходи	26	103 629	122 055
Комісійні витрати	26	(4 262)	(3 312)
Інші доходи	27	8 068	11 819
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(210)	523
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з іноземною валютою		14 067	14 671
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 833	(181)
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		1 177	2 547
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9		(120 773)	4 080
Витрати на виплати працівникам	28	(139 732)	(125 854)
Амортизаційні витрати	28	(10 452)	(11 215)
Інші адміністративні та операційні витрати	28	(57 380)	(49 584)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	28	9	132
Прибуток/(збиток) від операційної діяльності		51 212	143 778
Прибуток/(збиток) до оподаткування		51 212	143 778
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	29	(10 031)	(25 803)
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		41 181	117 975
Прибуток/(збиток)		41 181	117 975
Прибуток/(збиток), що відноситься до власників материнського підприємства		41 181	117 975
Прибуток на акцію			
Базовий прибуток на акцію			
Базовий прибуток (збиток) на акцію від діяльності, що триває		0,05	0,16
Загальна сума базового прибутку (збитку) на акцію		0,05	0,16
Розбавлений прибуток на акцію			
Розбавлений прибуток(збиток) на акцію від діяльності, що триває		0,05	0,16
Загальна сума розбавленого прибутку (збитку) на акцію		0,05	0,16
Прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток(збиток) на акцію що належить власникам банку	30	0,05	0,16
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Розбавлений прибуток(збиток) на акцію, що належить власникам банку	30	0,05	0,16
Прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку		0,05	0,16
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку			
Розбавлений прибуток на акцію, що належить власникам банку		0,05	0,16

ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД, КОМПОНЕНТИ ІНШОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ, ВІДОБРАЖЕНІ ПІСЛЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЗА 2022 РІК

	При- міт- ки	Звітний період	Попередній період
Звіт про сукупний дохід			
Прибуток(збиток)		41 181	117 975
Інший сукупний дохід			
Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування			
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки(збитки) від інвестицій в інструменти капіталу		(2)	2
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки(збитки) від переоцінки		-	16 797
Загальна сума іншого сукупного доходу, який не буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування		(2)	16 799
Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, після оподаткування		(1 796)	486
Загальна сума іншого сукупного доходу, який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, після оподаткування		(1 796)	486
Загальна сума іншого сукупного доходу		(1 798)	17 285
Загальна сума сукупного доходу		39 383	135 260
Сукупний дохід, що відноситься до:			
Сукупний дохід, що відноситься до власників материнського підприємства		39 383	135 260

Затверджено до випуску та підписано 17 березня 2023 року

Голова Правління _____ В.С. Переверзев

Головний бухгалтер _____ Ю.Я. Вірстюк

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ, ПРЯМИЙ МЕТОД ЗА 2022 РІК

Найменування статті	Примітки	Поточний звітний період	Попередній звітний період
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД (ДЛЯ) ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Класи надходжень грошових коштів від операційної діяльності			
Комісійні доходи, що отримані		103 554	122 057
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(210)	523
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		14 067	14 671
Інші надходження грошових коштів від операційної діяльності		9 199	14 366
Класи виплат грошових коштів від операційної діяльності			
Комісійні витрати, що сплачені		(4 262)	(3 312)
Виплати працівникам та виплати від їх імені		(141 259)	(122 763)
Адміністративні витрати та інші операційні витрати, що сплачені		(56 964)	(45 066)
Чисті грошові потоки від (використані у) діяльності			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості банків		(5 680)	(12 046)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів		(176 807)	(205 054)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		(34 537)	1 459
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		525	558
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків		6	59 999
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		806 361	146 359
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань		1 697	(131)
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань		1 666	116
Проценти сплачені		(107 314)	(85 587)
Проценти отримані		361 216	259 298
Повернення податків на прибуток (сплата)		(15 950)	(23 815)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності (використані в операційній діяльності)			
		755 308	121 632
ГРОШОВІ ПОТОКИ ВІД (ДЛЯ) ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Придбання цінних паперів		(172 886 831)	(42 589 830)
Надходження від реалізації інвестицій у цінні папери		172 417 399	42 391 984
Придбання основних засобів		(2 977)	(2 917)
Надходження від продажу основних засобів		4 201	3 306
Придбання нематеріальних активів		(549)	(1 438)
Надходження від продажу інвестиційної нерухомості		3 504	6 026
Придбання інвестиційної нерухомості		(3 504)	-
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності (використані в інвестиційній діяльності)			
		(468 757)	(192 869)
ГРОШОВІ ПОТОКИ ВІД (ДЛЯ) ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Дивіденди сплачені		(30)	(43 961)
Інші надходження (випуття) грошових коштів		(2 456)	(2 214)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності (використані у фінансовій діяльності)			
		(2 486)	(46 175)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		(75 428)	38 285
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів			
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	6	219 200	298 327
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	6	427 837	219 200

Затверджено до випуску та підписано 17 березня 2023 року

Голова Правління _____ В.С. Переверзев

Головний бухгалтер _____ Ю.Я. Вірстюк